Jaar 1616

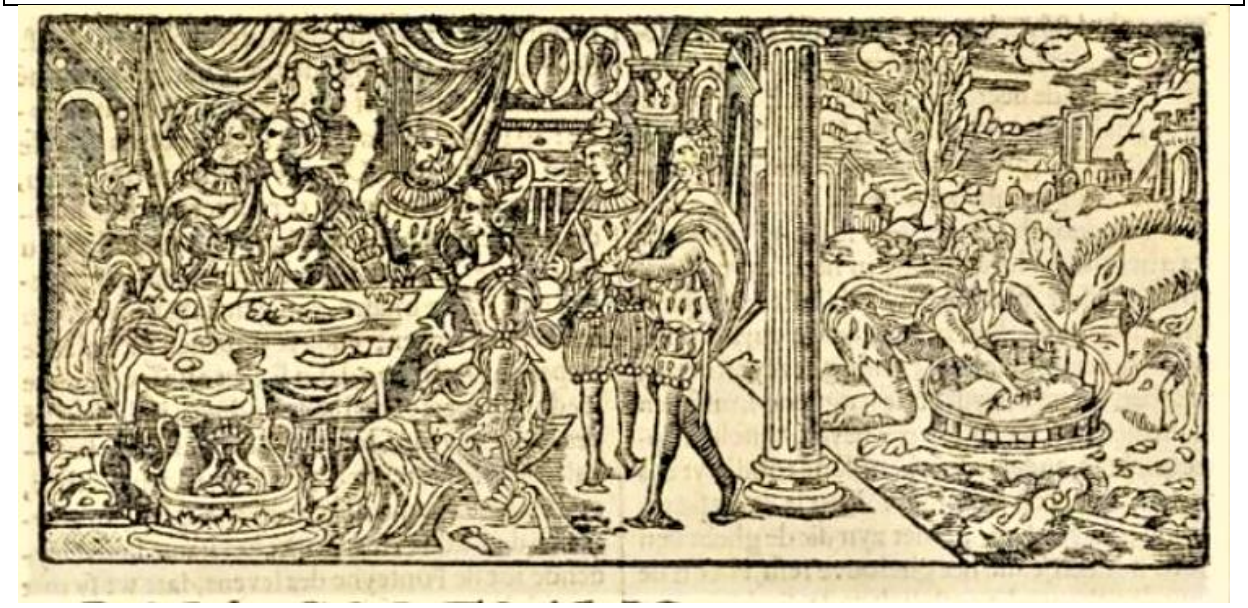

Illustratie uit:
De historien der vromer martelaren die om het ghetuyghenisse des H ...
Door Adriaen Cornelisz van Haemstede

Inhoud

- 18 januari 1616 – Saywerken
- 23 januari 1616 - Mayken de weduwe van Willem Vandermuelen neemt een lening op
- 27 januari 1616 – Jan Charlet een Christyne nemen een lening op bij Nicolais Vanderdoene
- 5 februari 1616 – Een hofstede van 50 gemeten in de Edewaarthoek
- 8 februari 1616 – Verkoop van erf op ’t Vroonhof
- 9 februari 1616 – Brouwerij in de Ieperstraat
- 16 februari 1616 – Het wezengeld van de kinderen Vandermeulen
- 1 maart 1616 – Een merriecachtele
- 10 maart 1616 – Akkoord tussen brouwer en waard van de Wildeman
- 19 maart 1616 – Zwynlandmolen
- 22 maart 1616 – Halmen – Verkoop hommelhoven
- 24 maart 1616 – De Gouden Cop
- 30 maart 1616 – De impost op de bieren en de wijnen
- 7 april 1616 – Jan Lebbe heeft bier vervoerd zonder billet
- 2 mei 1616 – De Maagd van Gent op de Overdam
- 16 mei 1616 – De messchepit in de Edewaaarthoek
- 30 mei 1616 – Octrooi op de bieren
- 31 juni 1616 – Francois van Waelscappele wordt baljuw van de stad
- 9 juli 1616 – Is Matthys Rouvroy een toveraere?
- 10 juli 1616 – Nieuwe stedetaks op het grootbier tot reparatie van de Sint Bertenskerk
- 13 july 1616 – Gillis Schoonaert verkoopt de koe van zijn dochter
- 15 juli 1616 – Jan Wyts pacht de thiende
- 4 augustus 1616 – Verkoop ’t Haantjen
- 6 augustus 1616 – Charles Leuren, ontvanger van de koopdagen
- 18 augustus 1616 – Akkoord tussen Peerbome en Verstrate

- 18 augustus 1616 De zaak van Jacob Kiecken tegen Domyn vander Meulen
- 22 augustus 1616 – Verkoop van een herberghe ’t Haentjen
- 2 september 1616 - Het villen of vontekind
- 7 september 1616 – Onder de borg van een baygetouwe
- 23 september 1616 – De Cardinas van Antwerpen & de Rode Hert
- 26 september 1616 – ’t Haantjen
- 14 oktober 1616 - Jan Edelynck huurt de Garonde
- 17 oktober 1616 – De ballie van de Watoustraat
- 23 oktober 1616 – Wijn verkopen zonder herberg te houden
- 27 oktober 1616 – **Het Coornhuis**
- 16 november 1616 – De proost koopt de Yperstraatmolenwal
- 16 november 1616 – Een rente voor het gasthuis
- 19 november 1616 – De waarborg van Mayken Kestier
- 19 november 1616 – De aldingen van Jacques Proventier en de dismeesters van Sint Berten
- 19 november 1616 – Een lesende mis voor Aderiaen Melis
- 19 november 1616 – Domyn vander Muelene en de chirurgijn Joris Inghelaert
- 9 december 1616 – Sint Sebastiaan geeft een oude lening aan Jan Denys
- 10 december 1616 – Zorgcontract voor Jaentgen
- 22 december 1616 – Mauris Chys heeft hop gekocht
- 29 december 1616 – Verpachting van straatje aan Floor
- Laatsten december 1616 - De 12 mannen van de draperie

18 januari 1616 – Saywerken – SAP 331

Gheconsenteert by uppervoocht ende schepenen der stede van poperynghe
Hubrecht de Honghere
te moghen lichten vut de handen van Jan van Neufville zynen voocht
de somme van xxxiiij pond parisis vut zyne weezepennynghen
hem bestorven byden doot ende overlyden van mayken de wedewe van Hubrecht Boquet
omme daermede **te leeren saywercken**
actum den xviijden january 1616

23 januari 1616 - Mayken de weduwe van Willem Vandermuelen neemt een lening op – Renten SAP 396

Mayken de wedewe van Willem Vandermuelene gheadsisteert met **Jan Ellieul** in desen haeren bystaenden man, comparerende in persoone verkennende ende belydende wel ende deuchdelick vercocht te hebben an **Andries Rebault**, te ndesen present ene acdepterende eene erfvelicke losrente van zes ponden aprisis by jare den pennynck zesnthiene
Voor de somme van acht pnden grooten vlaemsch byde vercoopeghe thaeren contentemente ontfaen
Innegaende heden date deser xanof teerste jaer vallen ende verschynen zal den xxiijde january int jaer xvjc zeventheine ende al zoo voorts van jarre te jaere eenwelick ende erfvelick ghedeurende, emmers totter effecuele lossynghe van diere die zal moghen gheschieden tallen tyden alst de vercoopeghe haere hoirs ende naercommers ofte andere cause ende actie hebbende ande nervlghende hyptheque goet dyncken zal al teenen payemente
Midts uplegghende de voorseide capitale pennynghen metten verloopen van diere
naer rate van tyde in goede ende ghepermitteerde ghelde,
verbyndende daerinne vier ghemeten twee lynen tsntich roeden onder hfostede ende mersch met alle de groene ende drooghe catheilen daerup staende ligghende **byden crommen boom** inden **Lyssenthouck**,
streckende metten westhende inde beeke, de noortzyde de hofstede van Meerlant d'oude, toosthende opde Boeschepstraete, de zuutzyde van tlandt van Jan Masselis filius Clais
van te vooren belast met eene rente van twaelf ponden parisis by jaere den pennynck xvjde – ten proffyte vande voorseide Andries zonder meer
ende voorts met innynghe naer costume
actum present Pieter vanden Peereboome, burghmeester, Frans Keerne ende Jan Mazeman, vervanghende jacob Roelens ende jan makeblyde, schepenen
den xxiijde january xvjc zesthiene

27 januari 1616 – Jan Charlet een Christyne nemen een lening op bij Nicolais vanderdoene - SAP 396 - Folio 201

Jan Charlet ende Christyne zyne huusvrauwe
nemen een lening op bij **Nicolais Vander Doene -**
verbyndende daerinne twee ghemeten xl roeden zaylandts ligghende inden Hipshouck
ghenaemt **den Willemyn**
streckende metter westzyde upt zwaylantstraetgen –
tnoorthende tzaylandt van Chrtistoffel de Keerle - d'oostzyde ende tzuuthende telst van
joncker Jan van Pottelsberghe ende meer andere –

5 februari 1616 – Een hofstede van 50 gemeten in de Edewaarthoek - SAP 396 - Folio 202

Compareerde in persoone **Jan van Fechele**
den welcken hem heeft gheconstitueert zekere boorghe ende principale over Jaecques Cheulx
zynen schoonzoone voor al zulcke somme van een hondert ponden grooten als den
voornomden Cheulx noch moet ontfanghen van Jan Desquien
van coope ende leverynghe van zeker pachtgoet gheleghen inde prochie van Boesynghe
in ghevolghe van de briefven van erfvenesse danof zynde -
welcke somme van een hondert ponden grooten byden voornomde Desquien by contracte van
coope mochte inghehouden wezen tot andersins den voornoemde Cheulx -
den zelve Desquien zoude hebben ghestelt souffisante zekere voor devictie ende eenighe
ander pretensien die opt voornoemde goet zouden hebben moghen by yemant ghepretendeert
worden in toecommende tyde –
daerinne verbyndende den voornomden Fechele zyn persoon ende alle zyn goet present ende
toecommende -
ende by speciale zeker zyne behuusde hofstede ghestaen ende gheleghen inde prochie van
Sint Jans te Poperynghe inden Edenwaerthouck –
groot vichtich ghemeten ofte daerontrent –
onder hofstede meersch ende ackerlandt -
aboutterende van noorden **de Groote Brugghestraete** - van oosten de Robaertbeke - van
zuuden de hofstede ende landen van Franchois Hancx ende van westen de hofstede ende
gherslanden van d'hoirs ende aeldynghen Nicolais Lehouck -
belast met twee ponden grooten tsjaers jeghens Guillaumes Floor zonder meer -
consenterende den voornomden Fechele dat den voornomde Desquien de schaede die hy
zoude moghen naermaels lyden ter cause van eenighe evictie ofte pretensen upt voornomde
pachtgoet in Boesynghe zal moghen verhaelen up den voornomde Fechele ende subsastatie
van tvoornomde verbonden goet in Poperynghe -
belovende desen boortocht ende verbant te houden goet vast ende van weerden
upt verbant van zyn persoon ende goedynghen - present ende toecommende
Actum present Franchois Keerne vervanghende Cornelis Pierens schepenen den vden februari
xvjc xvj

8 februari 1616 – Verkoop van erf op ’t Vroonhof - Halmen

Clays Devos heef t ghecocht ter hauste naer voorschreven publicatie jeghens de wedewe van
Willdem Devos, metghaeders Christiaen Beuren haeren bystaenden man de vijf deelen van
achte inden huuse daer den voorseyde Willem Devos overleden es op tvroonhoff deser steede,
ghemeene metten cooper met ghelycke deelen in alle zijne appendentien als achtejueken,
stallinghen ende mueren

Item deen helft vande erfve ligghende inschgelycx ghemeen metten voorseyde Clays Devos commende de gheheele erfve metten oosthende ondeer tvoorseyde huus opde straet, van zuuden Pieter Palynck, van westen wylen de Godduite ende Voets – streckende achterwaert noortwaert tot jeghens de Vlamynckstraete, streeke ghevende tot jeghens de schure van Jan Fobert tot jeghens derfve vande disch ghelast met xx schele parisis tjaers ten porffytte vande ghasthuuse deser stede
Vorts zuuver boedt ende dit al omme vj schele parisis te godtspenninck
Item voor de kerk van ste. Bertens iij pond parisis roupe ende schriver elck xxiiij schele praisis metghaeders iij pond parisis voro den ghemeenen aermen, toedien xxiij pond parisis te lijfcoope
Ende vorts voor principael voor de somme van hondert derthien ponden grooten vlams zuuver ghelt, boven tsvooseyde last met de oncosten te betaelen metter erfvachtigheyt – nemaer den cooper heeft zijn optie vande pennynghen procederen vanden voorseyde coop te moghen hypoteiqueren eene losrente van vier ponden grooten by jaere ter eerfvachtigheyt den penninck xvjde met suffisant bezet ten contentementen vande voorseyde wedewe, vercoppeghe ende tsurpluus totter volle betaelinghe vanden voorschreven somme van xiij pond parisis ghelt ter erfachtichtheyt precys zoo voorseyt is,
Aldus ghehalmpt met erfve op den voorschreven viij sporkel 1616

Uit het boek – de historien der vromen martelaren – achterwaarts op een kemel – dat doet aan meester Ghybe denken…

9 februari 1616 – Brouwerij in de Ieperstraat - Renten

Alzoo proces gheresen was voor burghmeesters ende schepenen deser stede
Tusschen **Mahieu Baelden**, ter cause van **Abigael** zyne huysvrauwe
hoir ende aeldynck van **Claes de Voyere** vervanghende alle dandere aeldynghen vanden voornoemde Claes; heescher ter eender zyde
Ende **Nicolais Tlam** den verweerder,
tenderende dat den verweerder hem zoude verdraghen van voorder possessie ende afstant doen van zelde erfve ghecocht by meester **Jan Beyens**, schoonbroedere vanden voornoemde verweerder, jeghens daeldynghen van **Marcx de Stameraere,**
ligghende op de Yperstraete deser stede onder de catheilen vanden voornoemde Beyens
ende **de brauwerie van de wedewe ende aeldynghen van Jacob vande Walle**
commende van oosten Puckelstratgen,
van zuuden in de schipvaert
van westen Loys vande Goosteene
ende van noorden den voornoemde verweerder, causa uxoris,
dannof derfve onder de voorseyde brauwerie – groot vier roeden – den heesscher anne ghewesen was by burghemeesters ende schepenen deser stede
ende tander deel noch stont in processe,
waerinne zoo verre gheprocedeert is als dat byde voornoemde burghmeesters ende schepenen partien gheordonneert waeren haere different af te legghen, present ghecommen terde vanden wet, partien voldoende ten voorschreven ordonnantie ende comparerende voor **Jacobus Lens ende Jan Denys** zijn eindelynghe omme voorder proces ende cost te schuywen,
vereenst - beaccoordeert ende ghetransigiert by tusschenspreken ende inductie van de voornoemde schepenen in den voughen ende manieren zoo hiernaer volght

te weten dat den voornoemde heesscher zoo over hem zelven als vervanghende alle de aeldynghen vanden voornoemde Claes, consenteert - zoo hij doet by desen
dat den zelven verweerder zal blyven in libere possesie ende ghebruyck van de erfve ende gront in questie,
metgaders oock van de voorseyde vier roeden onder de zelve brauwerie hem heescher van te vooren anghewesen, als van zijn eighen ende propre goet, voor hem zijne hoirs ende naercommers,
midts bij den voornoemde Tlam - verweerder - te betaelen anden zelven Baelde – heescher - de somme van zessendertich ponden parisis xx schele –
te betaelen vierentwyntich ponden x schele ghereet ende d'andere twaelf ponden tjaers als wanneer de voornoemde heesscher zal bewijs doen dat zijne medehoirs advoueren dit voorseyde accoord,
tzy bij procuratie ofte bij briefven, onder hemlieden handteeken ofte voor tlichten vande zelve pennynghen zal stellen souffisante borghe ende principaele –
transporterende den voornoemde heesscher ten proffyte van den voorseyde verweerder, alsulcke heure als hij ghemaeckt heeft jeghens **Ghilein vande Walle** van de voorseyde vier roeden onder de voornoemde **brauwerie** , bedraeghnde drie ponden parisis by jaere, wesende tjaer dat vallen zal in maerte naestcommende ten proffytte vanden voorseyde heesscher ende alle andere naervolghende ten proffytte van den voornoemde Tlam, verweerder,

Meynende niet min ten proffyte van den voornoemde heescher alle de jaeren ghebruyct bij wylent **Jacob Vandewalle ende Ghileine vande Walle** vande voornoemde vier roeden onder de voorseyde brauwerie –

zijnde oock ten proffyte van den voornoemde heescher alle het gruys ghedeurende den pacht vanden voornoemde Walle - al volghende taccoord dien aengaende ghemaect tusschen hem heesscher ende den zelve vande Walle
hiermede doot ende extinct tvoorseyde proces met comensatie van costen

Belovende de zelve partien dit accoord ende voorseyde transactie te houden goet, vast ende van weerden nu ende ten eeuwighen daghe, onwederrouppelcik –
verzouckende beede de zelve contractanten ende elck van hemlieden bij zondere int onderhoudt van tgonne voorseyd ende elck poinct zonderlynghe ghecondemneert te zyne – dien volghende hebben wij schepeneen voornoemt-
hemlieden met hemlieden consente estime - ghecondemneert ende condemneren hemlieden bij dezen
Actum present Jacob Roelens ende Jan Denys schepenen desen ixden february 1616

16 februari 1616 – Het wezengeld van de kinderen Vandemeulen – Renten SAP396

Comparerende in persoone **Mayken de wedewe van Willem Vandermuelene** te kennen ghevende hoe dat zy comparante onder haer heeft de somme van achtenveertich ponden grooten vlaemsch weezeghelt toebehoorende haere drie jonckse kynderen, te weten **Willem, Pierken ende Christynken** hemlieden anne ghedeelt ten sterfhuuse vanden voornomden Willem haerlieden vadere –

Omme welcke kynderen danof wel ende ghetrauwelick te bewaeren ende verzekeren – zoo heeft de voornomde comparante daerinne ten proffyte ende verzekerthede vande zelve kynderen ende ter acceptatie van Jacob Verschave haerlieden voocht, verbonden ende by speciale verobligieert – zoo zy doet by desen – eene behuusde hofstede - groot in lande twaelf ghemeten ofte daerontrent – ligghende inden Lissenthouck daer de voornoemde comparante presentelick up woont – belast met xliij pond parisis sjaers den pennynck zesthiene – ten proffyte van Andries Rebault zonder meer
Omme de voorseide weezepennynghen daer anne te verhaelen ende recourvreren noot zynde volghens de costume deser sede ghelycken gheuseert
Actum present Jan Wyts, vervanghende Clais Beele, schepenen den xvjde february 1616

1 maart 1616 – Een merriecachtele - SAP 396 - Folio 205

Alzoo **Ghilein Hooris** - landsman wonende up de hofstede ende pachtgoede vande wedewe ende kyndt van **Ghilein van Damme** jeghens
de zelve wedewe ende haer kyndt belast staet ende eene goede somme schuldich is van landspachte staende alsnoch te liquideren -
ende dat de voornomde wedewe ende Pieter van Damme als apparent voocht van haer voornomde kynde -
den voornomdnen Hooris hadde ghedaen executeren byden ampman deser stede in zyne coebeesten -
hebbende de zelve doen afhaelen omme betaelynghe emmers verzekertheit vanden zelve landspacht -
zoo ist dat den voornomde Hooris comparant vercreghen hebbende de lichtynghe vande zelve beesten - by consente vande voornomde wedwe ende met aggreatie vanden voornoemde Pieter van Damme -
beede ten desen persent ende accepterende –
tot bewaerenesse ende verzekerthede vande zelve wedewe ende haer voornomde kyndt - rakende den voorseide landspacht daerinne by speciale verbonden heeft ende verbynt by desen alle de mueblen ende catheilen –
wesende jeghenwoordelick tzynen huuse ende hove ten daghe van ghisteren byden voornoemde ampman opgheschreven ende gheinventorieert metgaders een merriecachtele oudt twee jaeren - te meye eerstcommend ende toedien vyf coeyen -
eene twee jaersche veerse ende een jaerelyck calf omme by faulte ende ghebreeke van betalynghe vanden voornoemde landspacht de zelve daeranne te verhaelen ende revouvreren al naer de costume deser stede in ghelycken gheuseert
Actum present Jan Wyts vervanghende Clais Beeke - schepenen den jsten maerte xvjc zesthiene

10 maart 1616 – Akkoord tussen brouwer en waard van de Wildeman - Renten

Charles Heyerman ende Christine zyne huusvrouwe, byden zelven haeren man en naervolghende zaecken thaeren dancke gheauthoriseert,
comparerende in persone
Kennen ende belyden wel ende deuchdelyck schuldich te zyne an **Franchois Keerne, brouwere**, ten desen present ende accepterende,
de somme van dire hondert ponden grooten vlaemsch,
Procederende van coope ende leveringhe van biere,
belovende de zelve somme anden zelven Franchois te betaelen by drie egaele payementen, te weten een derde binnen drie jarren naer daete deser,

een ander derde binnen drie jaeren daernaer
ende het laetste derde binnen ander drie jaeren daernaer volghende
twelcke wesen zal den xden maerte xvjc zevenentwyntich
ende omme de zelven Franchois danof wel ende ghetrauwelick te bewaeren ende verzekeren,
zoo hebben de voornoemde eerste comparanten daer inne verbonden ende speciael
verobligiert, zoo zij doen by desen,
alle de meubelen ende catheylen, wesende thaerlieden huuse ende herberghe vanden
Wildeman, present ende toecommende, gheene ghezondert, nochte ghereserveeert
ende omme den zelven danof breeder te bewaeren ende verzekeren,
zoo heeft **Peryne de wedewe van Charles Cartoen**,
gheadsisteert met **Matheus Lottin** in desen haeren bystaenden man,
ten desen present ende medecomparerende
ten verzoucke vande voorseyde eerste comparanten,
daer inne verbonden ende speciael verobligiert
een huys metter erfve daer onder ende achter ligghende met alle zyne toebehoorten ende
edifitien op de selve erfve staende
daer dezelve Peryne jeghenwoordelick woont op de westzyde van den Overdam deser stede
van zuuden an thuys ende erfve van Franchois van Beveren
Van westen thommelhof van Pieter Diedeman,
Van noorden meester Jacob Canen, nu Frans Kyndts
omme by ghebreke van betalynghe etc.
Met conditie nochtans dat de zelve Peryne int zelve huys szal moghen blyven wonen haer
leven ghedeurende zonder eenighe heure ofte interest te moeten betaelen,
alwaert oock zoo dat tzelve omme de voorseyde schult ofte partie van diere afghewonnen ofte
ghedecreteert waere
Belovende de voorseyde eerste comparanten
de zelve Peryne danof te indemneren ende garranderen jeghens elcken renunchierende de
voornoemde **Chrystine** de huusvrouwe van **Nicolais Heyerman** ende **Peryne** de wedewe van
Charles Cartoen van alle exceptien daermede zij hemlieden zouden connen begrepen tot
evernatie van desen verbande ende zonderlynghe van de beneficie

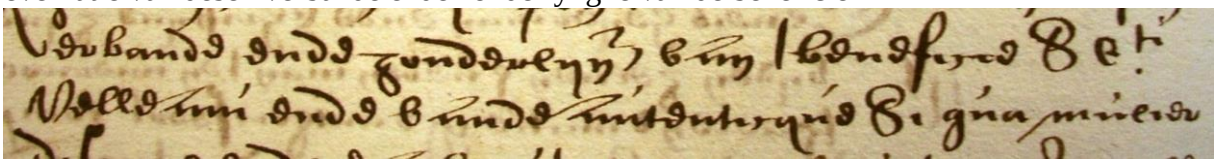

Ser. Velleanu ende vande autenticque sigua mulier
disponerende dat de vrauwen hemlieden niet en vermoghen te verbynden voor andere noch
oock voor noch met haerlieden mans ten zy renunchierende vande zelve beneficien ende alle
andere ten desen contrarie
Actum present Jacob Roelens ende Nicolais Babelaere, schepenen, den xden maerte zesthien
hondert achtiene.

Nicolais Heyerman filius Pieters, ende Christyne zyne wettelicke huusvrauwe,
comparerende in persoone ten naervolghende zaecken de zelve Cristyne byden zelven haeren
man thaeren dancke ghauthoriseert
verkennende ende belydende
wel ende deuchdelick vercocht te hebben an ende ten proffytte **van Anthonis Winnebroot**
ten desen present ende accepterende,
eene erfvelick losrente van twaelf ponden vichtien schellinghen grooten tjaers
costelick den pennynck zesthiene,
voor de somme van twee hondert vier ponden grooten vlaemsch,

by de vercoopers vanden voornoemde coopere thaerlieden contentemente ontfaen, wanof teerste jaer inneghegaen is te ste jansmesse midts zomers int jaer xvjc zeventhiene,
laetste ten vallen zal ten ghelycken termyne in t jeghenwoordich jaer xvjc achthiene ende al zoo voorts van jaere te jaere, eeuwelick ende erfvelick ghedeurende,
emmers totter effectuele lossynghe vandien, die de voornoemde vercoopers hare hoirs ende naercommers ofte andere cause ende actie hebbende ande naer volghende hypotheque zullen moghen doen by vier ponden vyf schellynghen grooten,
immers bedraeghende achtenzestich ponden grooten in capitaele,
wel meer maer niet min, met de verloopen naer raete van tyde,
tallen tyden alst hemlieden beliefven zal in goeden ganckbaere ende ghepermiteerden ghelde ende omme de voornomde capitaele pennynghen
metghaders de betalinghe vande jaerelixsche verloopen telcken valdaeghe te verzekeren ende bezetten
zoo hebben de voornomde vercoopers daerinne verbonden ende gheaffecteert,
verbyndende ende affecteren by desen haere persoonen,
ende by speciale het gherechte derde vanden huuse ende erfve van **den oude Wildeman** met gaders **het gheheele nieuwe huys** daerneffens staende metten gront onder den zelve huyse,
loopende van vooren ten oude mart achterwaert tot inde beeke ende tot den huuse ende erfve van **Jaecques Baert** op de oostzyde vande zelve marct,
daer de zelve vercoopers jeghenwoordelick woonen,
wesende voor desen zuuver ende onbelast ende dat al met zulcke executie als men heeft van landspachte ,
al volghende de costume deser stede in ghelicke geuseert,
renunchierende de voorseyde vercoopers van alle vryheden, exceptien, prevelegien ende beneficien ten desen contrarie e
nde zonderlynghe den rechte disponerende dat generale renunchiatie niet en opereert zonder speciale voorgaende
ende voorts de voornoemde Christyne van het prevelgie genatus con sulti velle anu ende van de autentycque siqua mulier
disponerende dat een vrowue persoone haer niet en vermach te verobligeren niet meer van ofte met haeren man, dan voor andere, tenzy renunchiernde vande zelve beneficien in kennesse
actum present Jacob Roelens, Nicolais Babelaere, Joan Keerne, Jan Mazeman, ende Jaecques Bert, schepenen desen xden maerte 1616

19 maart 1616 – Zwynlandmolen - SAP 396 - Folio 208

Mariette de wedewe an Pieter Masseau gheadsisteert met **Willem de Hoverdere** haeren schoonsone ende den zelven Willem -
zoo over hem zelven ter cause van zyne huusvrauwe als over dandere kynderen vanden voornomde Masseau - gheprocreert by de voornoemde Mariette - beede comparerende in persoone -
verkennen ende beleyden wel ende deuchdelick schuldich te zyne **Franchois Keerne** ghetrauwet hebbende de wedwe van **Jaecques Proventier** -
ten desen peresent ende accepterende
de somme van tzestich ponden grooten vlaemsch over d' heure vanden **Zwynlandtmuelene** metten huuse ende landen daermede gaende -
reste van voorgaende jaeren -
tlaetste ghevallen den xvden septembris xvjc vichtiene laetsleden -

boven de rate vanden loopende jaere ende omme den voornoemde Keerne danof wel ende ghetrauwelick te bewaeren ende verzekeren -
zoo hebben de voornoemde comparanten daerinne verbonden ende specialick verobligiert een moorde peert met eene plesse ende vier witte voeten
met eene waghene ende alle het waeghenharnasch daertoe dienende -
metgaders de zeilen van de voornoemde meulene -
ende alle de catheilen ende mueblen wesende ten huuse van de voornomde Mariette
ende alle de hommele die zy ter eerste toecommende plocktyt vande hoven by haer in pachte ghehouden plocken zal
ende voorts generalick al haer goet - roerende ende onroerende - present ende toecommende - gheene ghezondert nochte ghereserveert -
omme de voorseide schult ofte een deel van diere daeranne te verhalen ende recouvreren ter gheliefte vanden voornomde Keerne -
naer style in ghelycken gheuseert -
blyvende dese nietjeghenstaende in vigeure -
de boortocht ende cautie byden voornomde Maesaeu in zynen levene ghedaen voor de voorseide heure ende pacht met de persoone
van Mauri Schys - Ghilein Quaghebuer - Jooris Visaige ende Christiaen Mazen volghende den pachtbrief danof ghemaect in daten vande xde septembris
xvjc derthien
Actum present Guillaueme Rouveroy - burghmeester vander wet ende Jan Denys schepenen den xix maerte 1616

22 maart 1616 - Franchois Beuf versus Gheleyn Diedeman – verkoop van perssen

SAP120C - Processen nummer 70
Intendit omme ende van weghen **Franchois Beuf** heescher jeghens ende ten laste van **Gheleyn Diedeman** verweerder, dienende voor ulieden mijne heeren burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe
Inden eersten dient gheweten ende es warachtich dat dheescher den verweerder vercocht hadde den nombre van twee duyst perssen ter lij schele parisis thondert te betalen als tpayement vande elste vallen zoude emmers als de proprietarissen vande elste zouden moeten betaelt zijn.
Ende alzoo den verweerder delayeerde vande betalynghe te doen es den heescher ghenootzaakt gheweest den verweerder te betrecken tot betalynghe maeckende staenden heesch ten laste vande verweerder vande somme van lxxxix pond parisis van coope ende leveringhe van schursse - daeraf de heescher vande verweerder slechts den instel vande zake betaelt es - ende van vichtien hondert perssen te ghelycken pryze als naer zoo vele vande voorseide coop ten contentemente vande verweerder ghelevert hebbende - zulcx dat vande zelve heesch alsnu maer en resteert ter somme van neghenendertich ponden parisis.
Want jeghens naer wederstant den verweerder alleguerde de voorseide perssen ghecocht te hebben jeghens **Joos du Poly** - zonder dat eenighe differentie viel vande schursse - in teecken van dien heeft den verweerder zoo voorseide es, naer t'instel dezer zake die betaelt zoo oock gheen differentie en viel vande prys nochte quantiteyt vande perssen cause dat den zelve Joos gheordonneert was te corrigeren te vermerhen by den verweerder van welcks comparitie den verweerder vesteken zynde es dheescher gheadmitteert ter preuve.
Omme de welcke te doene employeert dheescher opden prys ende quantiteyt vande leverynghe vande perssen zijne verweerder tacite kennesse als tzelve met zyn zwijghen te houden zijne voor ghekend viel.
Ende tot document van dat de heescher hem ghelevert zijn belief ulieden op eedt texamineren de ghemargineerde - *Jan Quesstie, Maillaerd Verbrigghe* - die alhier of hemlieden nu wel kennelick ende es dat den coop jeghens dden heescher ghedaen es metsgaders op de circumstantien ende redenen van kennesse volghende dinformatie preparatoire hier mede gaende waer uppe ulieden heren believe de zelve te recolleren.
Mids welcken dheescher presentelick zijnen eed in suplement tendeert ten fyne als by heesche emmers de reste bedraghende xxxix pond parisis als wezende tsurplus zoo voorseide es betaelt imploratie ende protestatie naer style.

Compareerde voor mij openbaer notaris present de naerghenoemde ghetuughen **Jan Questier,** voerman van zijnen style, oud zessenvichtich jaeren ofte daer ontrent - verclarende op zynen eedt daer toe by my hoochelick benaemd, dat hy in den voorleden somer heeft ghemeent om Franchoys Beuf ende onder andere heeft hy met ende neffens den voornoemde Frans ghevoert perssen ende die ghelevert an Gheleyn Diedeman, ter welcke leverynghe den voorseide Gheleyn zeyde dat de perssen te cleene waren ende dat hy gheen zulcke persen jeghens den voornoemde Beuf ghecocht hadde, zegghende dat en zyn gheen perssen - zoo ghy my verocht hebt - ick maene wel op de perssen zien, want waerder wat vande betalynghe te cort - ghy zoud wel op myn ghelt zien, heeft nochtans den zelven Gheleyn de perssen ontfanghen - slutende als niet verder wetende zyn depositie.
Toorconde den xxijste marty 1616 - present Christiaen du Toursyn ende Pieter de Brune - ghetuughen onderstond een maerck ende daerneffens gheschreven
ten laste Jan Questier.

Maillard Verbrigghe, voerman van zynen style, oud 55 jaren ofte daerontrent - verclaert dat hy by ende present es gheweest als Franchoys Beuf vercocht twee duust perssen, emmers zeker quantiteyt daer ontrent an Gheleyn Diedeman - danaf den voornemde Franchoys alsdan niet en behgeerde de betalynghe nemaer was te vreden dat hy maer en zoude betaelt zyn al t'elst payment vallen zoude - omme zoo daermede tbusch te betalen twelck zoo ghedaen was - zegghende noch bovendien hy Diedeman dat hy de perssen om den langh dach niet te meer en wilde coopen, verclaerende voorts hy attestant dat hy de perssen heeft gheholpen leveren Slutende als niet breeders wetende zyn attestatie.
Toorconde ten daghe jare ende presentie als boven ende my als notaris
onderstond gheschreven by my Maillard Verbrigghe met zyn marck tuschen name ende toename
ondergheteeckent Ellieul notaris publiek

Extrait van proceduren vut trolle van ceurghedynghen by daghynghe odnerhouden voor burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe
upden viijde octobris 1615
Ghelein Diedeman verweerder jeghens Francois Deboeuf heescher tenderende ten fyne dat den verweerder hem betaelt de somme van neghenentachtich ponden parisis over den coop ende leverynghe van vichthtien hondert persen tot tweenvyftich groote thondert metgaders thien waeghen schurse te vijf ponden parisis de waeghe waerup payement veethien ponden parisis byden verwere anden heescher betaelt de rest staens met costen.

Wederstaen par verweerder in persoone - de redene is dat den verweerder zecht gheen persen jeghens dheescher ghecocht
thebbende nemae wel jeghens Joos de Ployts die hy an hem zecht betaelt thebbene -
zecht oock gheen schurse jeghens den heescher ghecocht thebbende nemaer jeghens den voornoeme Plyts kennende nietmin betaelt thebbene ande heescher
opde zelve schurse xiiij ponden parsiis - ghehoort sheeschers redenen daer jeghens geallegiert gheordonneert den verweerder te doen compareren Joos duplyts tne naesten omme present partien upt different in questien ghevraecht te zyne
actum ter ferie

Gheconsenteert den verweerde op zyn verzouck letteren requisitoire an bailliu ende schpenene vanden zwunlande omme denvoroseide Joos du ployts te
compelleren tot comparatie
actum den vde novembris 1615
verteken met purgie ten naesten
actum den xxj january 1616
verteken ende overmidts sverweerder denegatie dheescher ter preuve ende den verweerder ter contrarie dyncket hem goet
actum den xj februari 1616
ghebreck
vernoucht van preuve par heescher ende dach par verweerder up contrarie preuve den vde meye 1616
Winnebroot over den verwerder verzouct dat sheescher huusvrauwe overlegghen zal acte van aggreatie van haeren man vande proceduren
die zy in deze zaecken doen zal
burghmeesters ende schepenen zonder prejudicie van tzelve verzouck ordonneren partien voorts te procederen naer de retracte - actum den xxviij july 1616
16 maerte 1617

te dienen binnen zonnechyne up pene an alsnu vesteken t zyne - actum xxste april 1617
Ghedient tter grefie van reprochen ende contradictien ten voornoemde daghe voor zonne onderganck met epyern copie Ellieul
gheident van salvatien pr heescher copie Winenbroot vjde july 1617
versteken ende inrechte
actum den xiiijde septembris 1617

Burghmeesters ende schepenen voor recht te doene ordonneren den heescher naerer te procederen op sverweerers reprochen ende te
kennen ofte lochenen de betaellynghe vande somme van xlviij pnd parisis ghedaen byden verweerder an jan Pierens upden coop vande schurse in questie ende
zonderlynghe of de zelve betalynhe ghedaen is tzynen aggreatie volghende tinhout vande copie van de
actum den xvj novembris 1617

Ick, Jan Pieren, kenne y deen ontfaen te hebben vutter handt van Gheleyn Diedeman de somme van achtenveertich ponden parisis ende datt ter presentierende aggreatie van Frans Beuf ende dt es ghesproten van coope ende lverynghe gan thien waeghen schrusse die ick Gheleyn Diedeman ghecocht hebbe jeghens Joos du Ployts ende Frans ghelevert heeft ot mynen huuze ende den lve de schursse ghereet zynde om leveren Frans voorseid en heeft de schurse niet willen leveren in Joos Clyts naeme newaerre dat ick ze betaelen wilde an Frans voorseit
in teecken der waerheyt hebbe dit ondereeckent desen derden maerte 1616 ons torconde ondertekent by my Jan Pieren by mijn Frans de Beuf met eclx handteecken neffens hemlieden naeme.

22 maart 1616 – Halmen – Verkoop hommelhoven -

Andries de Vos heeft ghecocht jeghens Jan Berteloot als porcureur over Clays deroo endeJoryncken Stekeloians zyne huusvrauwe, de zelve by haeren man behoorelick gheauctoriseert ende eenezaemdelick de voroseide Berteloot totten naervolghende zaeken gheoctroyeert, blyckende by procuratie speciael ende irrevocalbe ghepasseert voor schepenen van Nieukerck in Belle ambacht opden xxste january xvjc tseven den zeghe lvan zaeken daer op ghedruckt ende gheteekent P. Bam,
Eerst tiverde van een vierendeel hommelhof liggende binder steede van Poperynghe ghemeene met Jan Bertelot als ghetrauwet hebbende de moeder van vande zelven V-Clays ende metten zelven cooper aboutterende van noorden de Casselstraete – van oosten tlant van jan vande Goosteene – van zuuden Claeys Babelaere ende van westen de weduwe van Cornelis van Bethleem

ende noch tvierde van een ghemet zaylants nu hommelhof ligghende inden eeckhouck ghemeene als vooren in pacht ghehouden by Jacob van Damme, commende an tlant van … , wedewe van Cornelis van Betthleem, met alzulcke heerlijke renten als van oduen tyden, daervutte gheaende, ende es ghegheven omme xj pond parisis godtspennynck – te lyfcoope iij pond parisis, te hoofcleede ghelde vier pnden parisis ende van principaelen coope de somme van zeven ponden thien schellynghen grooten vlams, twelck de vercoopers kennen ontfaen te hebben ende vanden cooper dannoff te vullen ghedaen als tzelve verclaerst hebbende voor de schepenen van Nieukerck te zelver procuratie ghespecifieert hier ghezien,
aldus ghepasseert opden xxij marty 1616 voorschreven

24 maart 1616 – De Gouden Cop – Halmen

Alzoo Chaerles Michiel in zynen leven acte van condempnatie vercreghen heeft voor burchmeesters ende schepenen derstede van Poperynghe vadner somme van hondert neghenenveertich ponden xv schele parisis ten laste van Adriaen van Heede ghecondempneert ene naerdien de zelve acte inden raedt van Vlaenderen opden xxxste january 1615 ten laste vande wedewe van Adriaen Heede exitatioire ghewesen es gehweest – vorts vut krachte van dien metghaeders d'acte van costen ende letteren executoriaele sommatien als andersins den duerwaerder Tsoen vervolcht heeft de betalynghe over de wedewe Chaerles Michiel by decrete tot vercoopynghe van zeker huus ende erfve de voorseide wedewe van Heede toebehoorende staende binnen deser stede opden Yperdam couttere ghenamept den gouden cop van zuut westen opde bestemaert – van zuuden Franchoys Folcke ende naer dien alle behoirelicke soempniteyten van decrete inden raedt van Vlaenderen zyn ghedaen, oock mede

binnen deser stede drye publicatien ter breteske ghedaen byden voorseide deurwaerder Robert Tsoen metghaders drye kerssen ghebrant in vierschaere naer costume ende apficte van billietten – zo ist tvoorgaende huus ende erfve ghebleven opde decretante metghaeders Robert deFlouck voor de schult in questien ende de costen zo alsnu ghedoocht ende noch te ghedooghen daer op de laste kersse vut ghegaen es.
Daernaer compareerde voor burchmeesters ende schepenen deser stede int cuerghedynghe ende in ghebannen vierschaere den voorschreven duerwaerder Robert Tsoens met de lettteren van decrete ende naer lecture van dien opden xxiiijste maerte 1616, heift den bailliu, ter manynghe van burchmeesters ende schepenen voorseit met de roede van justicie de erfachticheghe van tvoorseide huus ende erfve by die decrete vermelt – emmers den voorseide duerwaerder in haeren naeme dannoff ontuut ende onterft ende dar inne gheerft No-icolays Tlam ende Robert du Flouck als coopers actie hebbende vande voroseide wedewe Charles Michiel voor de somme ende prys met costen byden zelven decrete ghementionneert
Aluds ghedaen opden voorseide xxiiijste maerte 1616

Voorlaatste maart 1616 – De impost op de bieren en de wijnen – Cartulaire St. Bertin

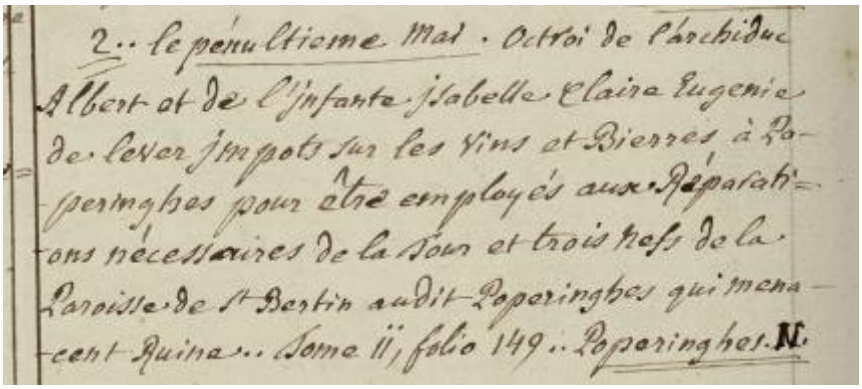
2.. le pénultième Mai . Octroi de l'Archiduc
Albert et de l'Infante Isabelle Claire Eugenie
de lever impots sur les Vins et Bierres à Po-
peringhes pour être employés aux Réparati=
ons nécessaires de la Tour et trois Nefs de la
Paroisse de St Bertin audit Poperinghes qui mena-
cent Ruine.. Tome II, folio 149.. Poperinghes. N.

De voorlaatste maart – Octrooi van de aartshertogen Albert en de infante isabelle Clara Eygenie om accijnsen te heffen op de wijnen en bieren, te Poperinge om gebruikt te worden voor de noodzakelijke reparatie van de toren en de drie beuken van de parochiale kerk van Sint Bertinsparochie te Poperinge die geruïneerd is.

7 april 1616 – Jan Lebbe heeft bier vervoerd zonder billet - Processen – SAP 120b

Heesch ende calaigne omme de bailliu causa oficy heescher jeghens ende in prejuditie van Jan Lebbe, ghevangen verweerder, dienende voor ulieden mijne heeren burghcmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe.
Alvooren tot verstande vande materie subjecte, dient gheweeten ende es warachtich dat eenen yghelicken wel ende scherpelick verbooden ende gheinterdiceert es eenighe bieren te haelen vut brauwerien ende die te leveren an eenighe erden zonder behoorlick billet vanden tresorier metghaeders vanden pachter vanden impost up peyne van danof ghepuniert te zynne naer de merite vande zaecke.
Tzelve ghepresupponeert theeft belieft den verweerder te doenen ter contrarie ende te ontfanghen upden Goeden Vridach lastleden wesend den jste april 1616 van Pieter van Acker, weert ter Magdaleene Cappelle, staende voor tGouden Hooft, herberghe binnen deser stede in zelveren ghelde de somme van xij pond parisis.
Beloovende met de zelve pennynghe op zyn eighen naeme te haelen ende lichten vut de brauwerie van Jacques Melis eene tonne groot bier, ende die te leveren ende vouren by nachte

tger herberghe vanden voornoemde Van Acker ter assistentie van Mahieu de Ruddere ende dat al zonder prealable billet vande tresorier ende vanden pachte vanden ouden dobbelen impost.

Alle twelcke ghebeurt es in prejuditie vande lovelicke costumen in ghelycken gheobserveert, grotoelick te schede end prejudtie deser stede voornoemd, nemende midts desen dese naervolghende conclusie.
Tenderende midtsdien dat by ulieden heere sententie diffinitive ende over recht den verweerder ghecondemneert wert anderen in exemple in alzulcke arbitaire correctie als de juge in dequiteyt van rechte zal bevinden te behooren, biedende preuve met imploratie ende protestatie naer style.
Protesterende nyetmin dheescher te blyven in zyn gheheele omme te moghen dienen van applicatie van heesche, bezonderlick hem pendentis litis eenighe andere ofte ghelicke delicten ter kennesse quam.

2 mei 1616 – De Maagd van Gent op de Overdam – Halmen

Boudewyn Bueten de jonghe heift ghecocht
jeghens **Mahieu Makereel**, met advys van **Pieter Maekereel**, zoone vanden voornoemde Mahieu,
een huus, erfve ende catheyl, zoot ghestaen ende gheleghen es opde **Overdam** deser stede, ghenaempt **de Maeght van Ghendt**
streckende van vooren ter straete, achterwaert totter erfve van **Jacob van Damme,**
van noorden **Christiaen Beuten** ende van zuuden de voorseide Damme,
ghelast met twaelf pont parisis tsjaers losrente

ten proffytte vande wedewe **Augustyn Lanszwert**
ende vorts in Overdamssche schult anden heere deser stede
ende dit voor alzulcke somme van achtenveertich ponden schellynghen ende pennynghen grooten als den zelven Makereel den voorseide Boudewyn schuldich es
boven de resterende payementen die hy Makereel schuldich is an Mathys Rouvroy van de coop vanden zelven huuse te weeten drye ponden thien schellynghen grooten van een ghevallen paiement te meye lastleden
ende vorts thien ponden grooten tsjaers totter somme van vijfenveertich ponden parisis – welcke xlviij pond x schele parisis noch te betaelen,
moet hy Boudewyn over den voornoemde Makereel betaelen anden voorseide Mathys Rouvroy opde voorseide valdaeghen van jaere te jaere altydts te meye zo voorseit is,
den vercooper mach in tzelve huus blyven woonen tot baefmesse 1616 zonder huere daer vooren te gheven in welcken coop begrepen zyn **twee coutsen, een opde vaute ende een inde camere ende een gontier inde kelder**
Ende heeft noch ghecocht jeghens de voorseide Makereel twee baeyghetauwen, bloot zonder rieten ofte cammen, voor de somme van zes ponden grooten in mynderynghe van een voorgaende obligatie die den voorseide Makereel schuldich ande voorseide Boudewyn bedraeghende de gheheele obligatie twaelf ponden grooten
daer vooren de huusvrauwe van Franchoys Kerne borghe es,
midtz conditien indien de voorseide Makereel binnen den tydt van eenen jaer begherde de voornoemde twee ghetauwen te lossen zal daer toe moeten ontfanghen zyn midts restituerende de voorseide zes ponden grooten,
vorts ij schele te godtspennynck ende twee Philips daelders voor de kynderen vanden vercooper
Aldus wettelick verkendt ende ghepasseert opden ijde meye 1616

16 mei 1616 – De messchepit - SAP 396 - Folio 213

Compareerden in persoone **Andries Capoen** ten eender zyde
ende **Jan de Spight** ter andere -
te kennen ghevende hoe dat den zelven Andries schuldich ende ghehouden is denzelven Spight tonthefen ende ontlasten -
zoo hy belooft by desen jeghens de wedewe van Cornelis van Bethleem vander somme van vier maeltwyntich ponden parisis - reste van landspachtte van twee jaren - tlaetste ghevallen te bamesse xvjc vichtienen laetstleden al volghende zeker accoord tusschen hemlieden schriftelick ghemaecdt upden xj meye laetstleden -
ende omme hem de Spight danof wel ende ghetrauwelick te bewaeeren ende verzekeren -
zoo heeft den voornomden Adnries daerinne verbonden ende specialick verobligieert -
zoo hy doet by desen - drie zyner jaerelynck calvers - tmesch wezende inden messchepit ende elders ten hove daer hy woonachtich is inden Pezelhouck -
metgaders alle zyne vruchten ende bezaeytheit staende jeghenworodelick upde ackere omme etc.
Actum present pieter vanden Peerrebome - burghmeester vande commune ende meester Jan vander Fosse - schepene den xvjde meye 1616

30 mei 1616 – Octrooi op de bieren -

Les archiducs Albert et Isabelle, à la demande du magistrat de Poperinghe, lui octroient, pour le terme de quatre ans, l'autorisation d'élever un impôt sur la bière, afin de pourvoir aux frais de réparation des trois nefs de l'église paroissiale de St-Bertin de cette ville.

Albert et Isabel Clara Eugenia, infante dEspagne, par la grace de Dieu archiducqs dAustrice, ducqs de Bourgogne, de Lothier, de Brabant, de Lembourg, de Luxembourg et de Gueldres, comtes de Habsbourg, de Flandres, dArtois, de Bourgogne, de Tirol, palatins et de Haynnaut, de Hollande, de Zelande, de Namur, de Zutphen, marquis du St Empire de Rome, seigneur et dame de Frize, de Salins, de Malines, des cite, villes et pays dUtrecht, Overyssel et de Groeninghe, a tous ceulx, qui ces presentes verront, salut. Scavoir faisons, nous avons receu lhumble supplication et requeste des bailli, bourgmestres, eschevins, consaulx et notables de la ville de Poperinghen, contenans que, considerans les petitz revenuz et moyens de leglise paroissiale de St Bertin en la dicte ville, pour furnir aux grandes reparacions requises et du tout necessaires des trois nefs dicelle, a cause de la ruyne tout apparente des archures et pilliers, ne soit quon y **1616,** 30 mai

pourvoye en temps, ilz se seroient assemblez le vingthuictiesme de mars dernier, pour y adviser par ensemble a la moindre foulte et dommage de la commune; ou finalement ils auroient trouve, pour le plus expedient et meilleur, de soubz nostre bon plaisir practicquer et coeuiller, au prouffict de ladicte eglise, trente solz parisiz sur chascune tonne de cervoise, contenans soixante quatre lots de gauge ordinaire de ladicte ville, mise ens et vendue par les hostelains et debiteurs demeurans en icelle ville et jurisdiction, et ce pour lespace et terme de six ans continuelz, pour les deniers a en proceder, estre employez a ladicte reparacion tant necessaire, selon que de tout appert par acte en estant, supplians a tant lesdiz remonstrans a ce quil nous pleust leur accorder audict effect noz lettres patentes doctroy en tel cas pertinentes. Pour ce est il, que nous, ce que dessus considere, et veu en nostre conseil prive le susdit acte de consentement, inclinans favorablement a la supplicacion et requeste desdiz supplians, leur avons octroye, consenti et accorde, octroyons, consentons et accordons de grace speciale par ces presentes, quilz puissent et pourront, a leffect que dessus, lever et coeuiller, au prouffict de ladicte eglise, trente solz parisiz sur chascune tonne de cervoise contenans soixante quatre lotz de gauge ordinaire de ladicte ville mise ens et vendue par les hostelains et debiteurs demeurans en ladicte ville et jurisdiction dicelle, et ce pour le temps et terme de quatre ans prochainement venans, a commencer avoir cours du jourdhuy date de cestes; pourveu que lesdiz supplians ne pourront divertir les deniers a proceder de la susdicte levee, ains seront tenuz de les employer a la restauracion desdictes trois nefs, et en rendre bon compte et reliqua, la et ainsi quil appartiendra. Si donnons en mandement a noz treschers et feaulx les chef presidens et gens de noz prive et grand conseilz, presidens et gens de noz conseilz de Flandres et Artois, et a tous aultres noz justiciers, officiers et subjectz, leurs lieutenans, et chascun deulx en droict soy et si comme a luy appartiendra; que de ceste nostre presente grace, octroy, consentement et accord, et de tout le contenu en cestes, pour le temps, selon et en la maniere que dict est, ilz facent, souffrent et laissent lesdiz supplians plainement et paisiblement jouyr et user, sans leur faire, mettre ou donner, ny souffrir estre faict, mis ou donne aulcun arrest, destourbier ou empeschement au contraire. Car ainsi nous plaist il. En tesmoing de ce, nous avons faict mettre nostre seel a cesdictes presentes. Donne en nostre ville de Bruxelles, le penultiesme jour du mois de may, lan de grace mil six cens et seize. Ma. v^t.

Par les Archiducqz, en leur conseil,

(*Signé*) DELLAFAILLE.

31 juni 1616 – Francois van Waelscappele wordt baljuw van de stad - SAP 396 - Folio 217

copie
Guillaulme de Loemele
par la permision divine et du saint siege apostolicque
humble abbé de l'église et abbaye de Saint Bertin de l'ordre Saint Benoist
immediatement suiect audict Saint Siège -
a tous ceulx qui ces presentes voiront - salut
scavoir faisons que pour la cognoissance et experence que nous avons des sens preudhomme
capacite et diligence de **Francois van Waelscapele** -
homme de fief de la chatelenie de Cassel -
avons iceluy commis justitué et establi et par ces presentes -
commettons institutuons et establissons
bailly de notre ville et siegneurie de Poperinghues
luy donnant pouvoir d'exercher ledict estat
aulx honneurs - gages - profficts et emoluments y appartenants et en dependants
mandans a nos bourgmaitres - echevins cosneil et tous
aultres nos justitiers - officiers et sujects cuice regar derat
que chaqun endroit soy admette ledict Van Waelscapele a l'ecercise dudict estat luy porte l'honneur
deubet toutte faveur - aide et assistence -
ayant presté le serment pertinent en nos mains
et de Flour d'Oremieulx - escuier - schildknaap - conseilier des archiduys a Saint Omer -
bailly general de notre église et abbaye le jour de l'expedition des presentes -
donnees en notre hotel abbatial de Saint Bertin le trentiesme de juin seize cens et seize -

soubz notre seel et seing du secretz de nostre dicte eglise
soubz estoit escript par le commandement de mondict seigneur de Saint Bertin -
sygné Charle de Miraumont - secret seellee
du seel de monseiur seigneur en cire vermeille pendant en double queue de pachemin

9 juli 1616 – Is Matthys Rouvroy een toveraere? - SAP 120b - nr. 10

Intendit omme preparatoirlick te hooren de naervolghende ghemaergineerde ghetuughen op zeker insolventien ende injurien ghecomitteert ende gheproffiteert by **Mahieu Makereel** ten huuze ende persoone van **Matthys van Rouvroy** opden 9de july 1616

Inde eersten es warachtich dat den voornoemde Matthys ten daghe voorschreven in zyn werck wezende met zyn huusvrauwe es gheschiet dat Mahieu Makereel eenighe beroerte hebbende jeghens **Franchoys Qyestroy** de zone Joris, den zelven Matthys heeft wut zyn wveynster ghezyen ende den zelven Makereel hem zyende heeft hem toeghesproken zegghende -
Matthys u broeders zegghen dat ghy een toovereare zyt -
naer welcken hy te diversche tyden zeyde:
ghy zyt een toverare ende ick zoudt stande ik zegghet dat ghy een toverarre zyt - comt wut ghy toverare -
diesnietjeghenstande den voornoemde Matthys in zyn werck ghebleven –
zegghende alleene hem te houden ande hand van justitie.

De getuigen die in de marge staan zijn: Jan vande Zande - Jacob van Damme - Augustyn Liebaert - Jan de Moor - Frans de Schottere en Jan Zanneken.

Ende naer dien, hy Makereel naer zyn huus ghegaen was es andermael ghecommen tot int huus ende de voornoemde Matthys - aldaer vraghende wat hy Matthys begheerde ende wat hy misseyt hadde - zeyde Matthys dat hy den heere zoude daermede laten ghewerden - twelck by den zelve Makereel ghehoord heeft, andermael te vele wesende, de zelve injurien ende anzech van toverye gherepeteert –
zegghende dat hy tzoude houden staende ende dreyghende met dien de voornoemde Matthys dat hem nochtans niet en roerde nemaer zyn werck deure dede - zoo dat hy om zyn furie te schuwen moesten vlieden tot an ende van zyn ghetauwe
iij
Toe dien stonden hy Makereel de kynderen te zelve Matthys in zyn huus, altyts continuerende int zegghen: **Comt wut ghy tooveraere**
iiij
E
Ende de zelve Makereel naederhand noch eens thuus gheweest hebbende wel den tyt van ij heuren es ten derden male gehcommen tot voor de huuze vande voornoemde Matthys - roupende comt vut ghy tooveraere - **comt wut met u veertich duvels**
ende tot Matthys huusvrauwe **- comt wut ghy tooveresse met uwen dicken balghe ick zal u doen branden ende int warme huuzeken doen gaen - ghy en zyt gheen vrauwe ghelick een andere.**
v
Naer welcken de bailliu deser stede commende ten opziene vande voorseide insolventien tot den zelven huuze heeft hy Makereel de zelve anzech ghezeyt dat hy dat zoude houden staende
vj
Noch daer naer alle de zelve zaken ghepasseert zynde heeft de zelve Makereel ten tyde de goede lieden in heurlieden devote waren omme gaende ter oorzake vande octave vande ommeganck stond de voornoemde Makereel de huusvrauwe vande voornoemde Matthys zegghende dat **indien zij niet omme en ghyngte dat hy haer zoude de daermen vut de balghe terden.**
vij
Ende alzoo de zelve huusvrauwe hem Makereel vermaende dat hy zwyghen zoude om hy zelve ommegang, clopte hy Makereel op zyn zet – *wat zoveel betekent op zijn gat* – zegghende: gaet daer omme
viij
Welcke injurie ende anzech hy niet alleene en heeft ghezeyt inde presentie van de voornoemde Matthys nemaer oock inde presentie jeghens Jan vande Zande.

Informatie preparatoire ghehouden van weghen Matthys Rouvroy byden bailliu dezer stede van zeker insolventien ende injurien ghecommitteert by Mahieu Makereel ten persoone ende huuze van de voornoemde Matthys den **9de july 1616**

Augustyn Liebaert, officier vande brande deser stede, oud 25 jaren ofte daerontrent - oorconde op eedt ondervraecht op den intendit by den voornoemde Matthys voortgheleyt zecht teerste arcikele inde zelve intendit warachtich te wezen - in alle zyne poincten ende onder andere dat Mahieu Makereel gheroupen heeft dat Matthys voornoemd, es eenen tooveraere dat hy dat sneet ende zoude houden stande comt wut ghy tooveraere twelcke hy te vele ende diversche reyzen te anhooren van een yeghelick repeteerde zoo oock warachtich es tinhouden vande ijde ende derden artickel van ghelycken oock warachtich zynde ‘t vierde artickel vande zelve intendit daertoe en voornoemde Makereel toesprekene de huusvrauwe

vande zelve Matthys boven tgonne aldaer hear anghezeyt van toveresse te wesen ende van int warme huuzeken te gaene - heeft hy Makereel noch daer toe ghevoucht dat Matthys huusvrauwe niet en was een vrauwe ghelyck een andere
ten surpluze des avonts naer dien den voornoemde Makereel te diversche ende dystincte reyzen de zelve insolventien ende injurien gheïtereert hadde ende daerinne ghecontinueert - es by de huusvrauwe vande voornoemde Matthys metgaders byden deposant ende andere ghebeuren vermaent gheweest te desiteren ende op te houden van de zelve conintuatie van insolventien midts de goede lieden in heurlieden devotie gheoccupeert waren mede omme te gaen ter oorzaeke vande octave vande ommeganck - zeyde hy Makereel cloppende op zijn zet - gaet daer omme - daer toe voughende dat de voornoemde Makereel ten tweeden male commende hadde een bloot mes ende een stock roupende - comt wut ghy tovereare - zoo voorseit es ende dat Matthys voorschreven hem bystier – *arm* - ghemaect hadde ende op als ghevraecht sluut zyn depositie toorconde den 11de juli 1616

Jan Zannequin, oud 31 jaren **ende Frans de Schottere** de jonghe oudt 30 jaren beede ofte daer ontrent - drapieren van heurlieden handel - verclaeren op eedt daer toe ten heilighen ghestaeft, warachtich te zyne tinhouden vande zelve intendit
Zij verklaren gewoon dat het intendit waar en correct is.

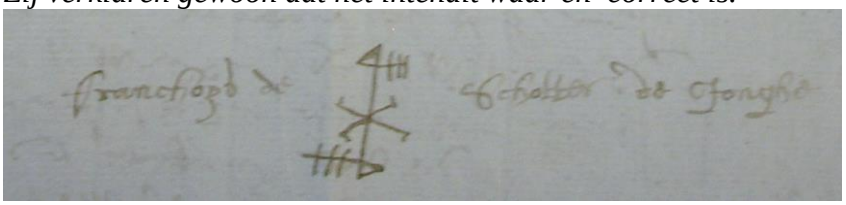

Jacquemyncken de dochter van Willem de Hoveerder onghehuwde dochter -ou 16 jaren ofte daer ontrent -
verclaerde op haer vrauwelicke waerheyt ende de trauwe van haren lichame warachtich te zyne dat alzoo zy was ommegaende ten voorseyde daghe
des avonds ontrent den neghen heure - zach in het huus vande **wedewe Joris Questroy** Mahieu Makereel zeer groote ende hooghe woorden hebbende
jeghens de huusvrauwe van Matthys van Rourvroy ende eyndelinghe zach dat de voornoemde Makereel slouch met zyn hand de voornoemde Rouvroys huusvrauwe op haer hooft ende ghrevraecht of zy niet en verstond eenighe propoosten zecht midts zy in haer occupatie van devotie was daer op niet ghemerckt te hebben - sluutende overzulcx haer attestatie - toorconde den zelve daghe ende jare

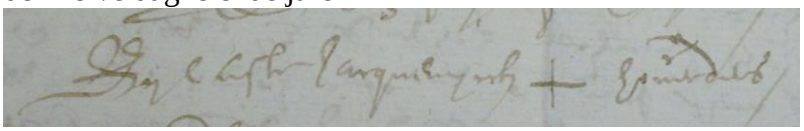

Jan vande Zande, gouverneur vanede weefambachte ende Magdaleene meester dezer stede oud 42 jaren ofte daer ontrent - oorconde op zynen eedt ondervraecht, verclaert de gheschiedenesse voorseit gheroert niet al te mael ghezyen te hebben nochtans heeft den voornoemde Makereel te diversche tyden ghehoord zegghen jeghens den voornoemde Matthys dat hy was eenen tooverare ende dat hy veertich duvelen hadde emmers hoorde hem van 40 duvelen vermaenen - ende nietjeghenstaende de zelve propoosten heeft Matthys hem altyts stede in huus ghehouden ondertusschen int gaen ende int keeren es den voornoemde Makereel tzynen deposants huuze ghecommen ende van de zake sprekende heeft zyn handen ghesleghen ende ghezeyt ick zal hem aldus ofte alzoo uttreen
zonder nochtans ghemerckt thebben opde specificatie ende zelve proposten ende niet breeders wetende sluut zijne affirmatie - toorconde ten daghe nde jare als vooren.

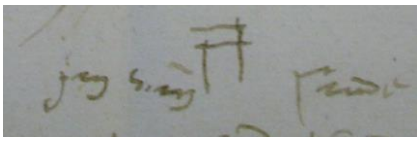

Catheryne de weduwe Joris Questroy, oudt 46 jaren ofte daer ontrent - verclaerde op haer vrauwelicke waerheyt ende de trauwe van haren lichaeme -
warachtich t zyne dat ten zelven daghe des avonts tharen huuze ghecommen es Mahieu Makereel die jeghen haer zeyde wat een roy hebbick daer ghehadt -
daer oppe de attestante zeyde dat hy quaelick ghedaen hadde ende dat hy behoorde zyn tonghe te dwynghen - daeroppe hy zeyde tgonne dat na ghezeyt
hebbe ick zalt wel goet houden - want de vrienden zegghent allen daghe - in welcke dinyze zynde - is aldaer ghecommen de huusvrauwe van de voornoemde Matthys

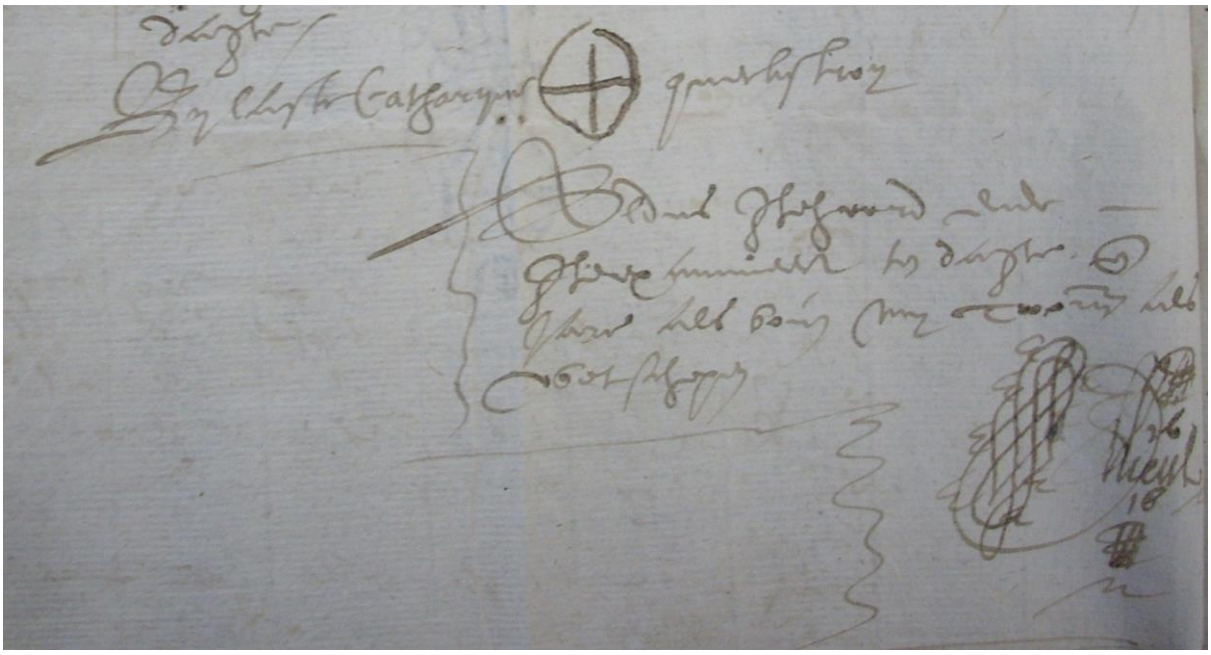

10 juli 1616 – Nieuwe stedetaks op het grootbier tot reparatie van de Sint Bertenskerk – Resoluties B – SAP 468

Alzoo de voorgaende resoluties van myne heeren bailliu, burghmeesters, schepeneen , areden ende notable deser stede vande xxvijste maerte laetstelden verdrehen zyn gheweest van hare sconincklijke hoocheden methaders van myne heere den prelaet van Ste. Bertins , heere deser stde opene letteren van consten ende octrye daerby hun gheaccordeer ende gheoctroyeert is te moghen lichten ende ontfanghen dertich schelle parisis van elcke tonne grootbier – houdende lxiiij stoopen gauge ordinaiere deser stede innghedaen ende ghevent byde heerberghiers ende tappers ende dat voor eene tydt van vier jaeren
Omme de penninghen danof procederende ghe-employeert zyne tot upmaeken van de drie buecken vande kercke van Ste. Bertins
ende alzoo te beletten ende voorcommen d’apparente ruyne vande pilaeren ende arcuren vande zelve buecken
Zoo est dat de voroseide bailliu, wetten ende raeden,
omme den ontfanck vande zelve middelen te faciliteren ende obvieren
jeghens de fraueden die daertegehns zouden moghen ghecommitteert zijn,

zoo verre alst doenelick es,
hebben gheordonneert ende ghestatueert,
Ordonneren ende statueren by desen dat alle de voorseide heerberghiers ende tappers,
naerdien zy billet zullen ghelicht hebben vande tresorier deser stede
omme eenighe bieren inne te doene,
zoo zy schuldich zyn ende ghewone te doene,
oock ghehouden werden met de zelve billetten te gaene ten huyse van een van de
kerckmeesters vander voorseide kercke - daertoe ghecommitteert –
ende in zynen handen te betaelen de voorseide impositie van xxx schele van elcken tonne
doende by hem de voorseide billetten treckende ende dat eer anderstont dat zy de zelver
bieren lichten zullen vut de brauwerien upde boete van zes ponden parsisis van elcke tonne
boven de verbeurte vanden biere, d'een helft ten proffyte vanden officier, de caelangie doende
ende dander helft vanden anbrynghere
ende zullen de voorseide heerberghier ene tappers te laeten volghen ende lichten vut
haerlieden huyesen ofte brauwerien dan ziende in handen vande bierwerckers daertoe ghestelt
de voorseide billetten gheteeckent als vooren op ghelycke boete,
interdicerende oock de zelve bierwerckers eenighe bieren vut de voorseide brauwerien te
lichten voor de voorseide heerberghiers ende tappers zodner billet onderteeckent als vooren
up pene van meineedicheit
ghedaen ende gheresolveert opden xste juny xvjc xvj
ende ghepubliceert den xijste der zelver maendt
andermael ghepubliceert den 20 february 1622

13 july 1616 – Gillis Schoonaert verkoopt de koe van zijn dochter - SAP 396 - Folio 218 verso

Gillis Schoonaert compaerende in persoone te kennen ghevende hoe dat hy ghejoont ende ghegheven hadde an **Gheleineken**, zyne dochtere - gheprocreert by **Pirone Robrecht** zyne jeghenwoordighe huusvrauwe -
een roo spoetende coeybeeste - de welcke hy verocht heeft an Corneel Pierens met conesente ende aggreatie van tvoornoemde Gheleieneken -
in redemptie van welcken den voornoemde Schoonaert het voornoemde Gheleinkene ghegheven ende ghehoont heeft -
zoo hy doet by desen ter acceptatie van tvoornoemde Gheleleineken ten desen present eene **zwarte coeybeeste**
Actum present Frns Keerne ende Jan Wyts , schepenen dne xiij de july 1616

15 juli 1616 – Jan Wyts pacht de thiende - Renten SAP396

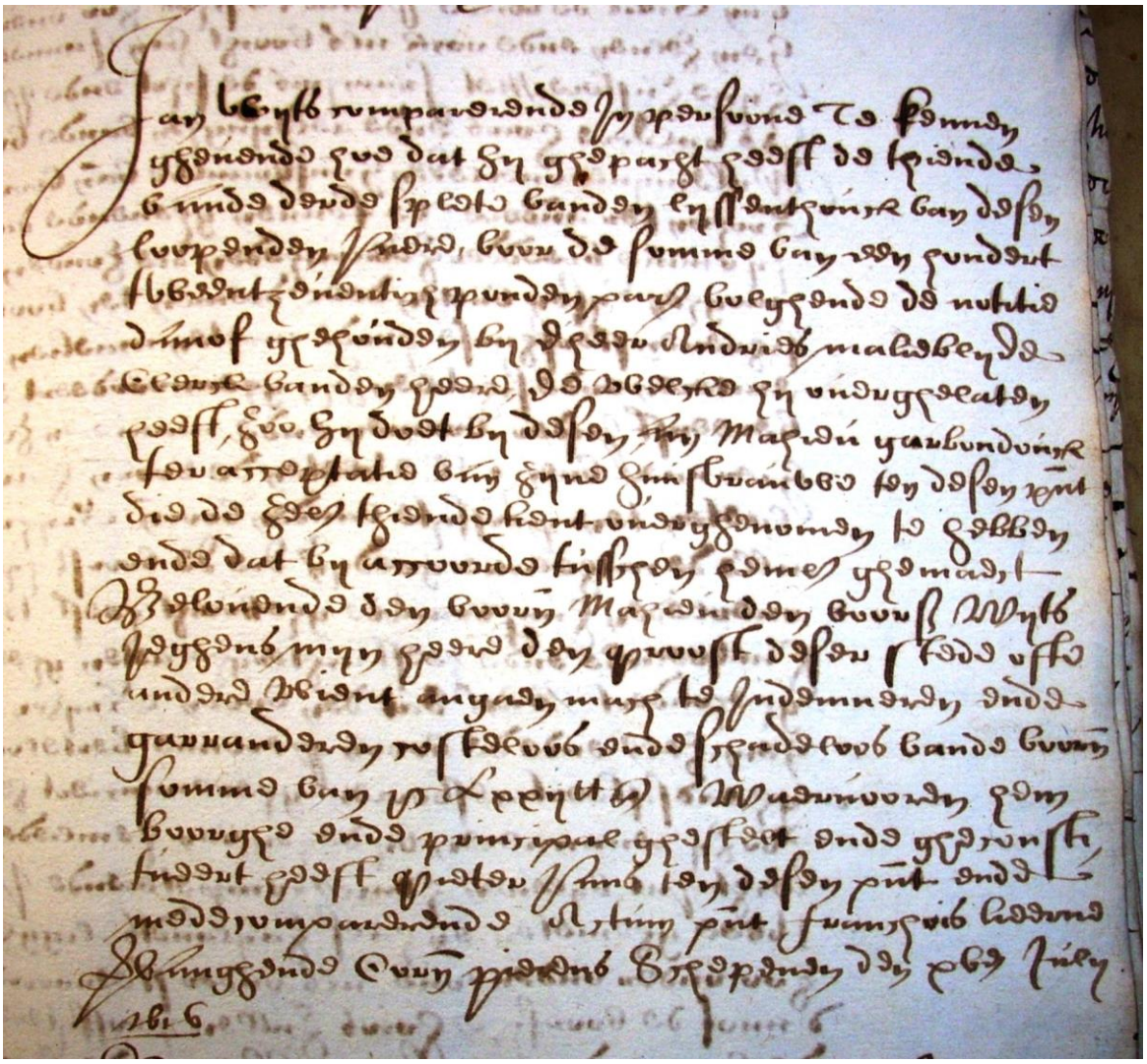

Jan Wyts compareerde in persoone,
te kennen ghevende hoe dat hij ghepacht heeft de thiende vande derde splete vanden **Lyssenthouck** van desen loopendde jaere voor de somme van een hondert tweeentzeventich

ponden parisis, volghende de notatie danof ghehouden by dheer **Andries Makeblyde** clerck van den heere,
de welcke hij overghelaten heeft, zoo hy doet by desen,
aen **Mahieu Garbondouck**, ter acceptatie van zijne huysvrouwe, ten desen present,
die de zelve thiende kent overghenomen te hebben,
ende dat by accoorde tusschen hemlieden ghemaect –
belovende den voornoemde Mahieu den voorseyde Wyts jeghens mijn heere den proost deser stede ofte andere dient aengaen mach te indemneren ende garranderen, costeloos ende schadeloos vande voornoemde somme van xl xxij pond –
waervooren hem boorche ende principael ghestelt ende gheconstitueert heeft Pieter Jans ten desen present ende medecomparerende
Actum present Francois Keerne
Vervanghende voornoemde Pierens, schepenen den xvde july 1616

26 juli 1616 – Schulden aan de proost - Renten SAP 396

Jacques de Cocq, comparerende in persoone,
kendt wel ende deuchdelick schuldich te zyne an sire **Franchois de Persinville**, proost deser stede ter acceptatie van **Charles Leuren** ten desen present
de somme van lxiiij ponden parisis procederende van vier jaeen landspacht – tlaetste ghevallen te baemesse 1615
belovende de zelve somme te betaelen thalder heilighen naestcommende 1616,
al teenen payement – verbyndende daer inne twee grysde coeyen met witte ricken,
omme by faulte van betalynghe ten voorseide daghe de zelve daeranne te verhaelen ende recouvreren up heerlicke ende parate executie zodner daeromme eenighe andere solemniteiten van justitie te moeten oorboiren dan dese jeghenswoordighe nietjeghenstaende styl ofte usancie ter contrarie danof den eersten comparant gherenunchiert heeft.
Actum present Jan Mazeman vervanghende Cornelis Pierens, schepenen
Den xxvjde july 1616

4 augustus 1616 – Verkoop ’t Haantjen - Register van Arresten SAP 331

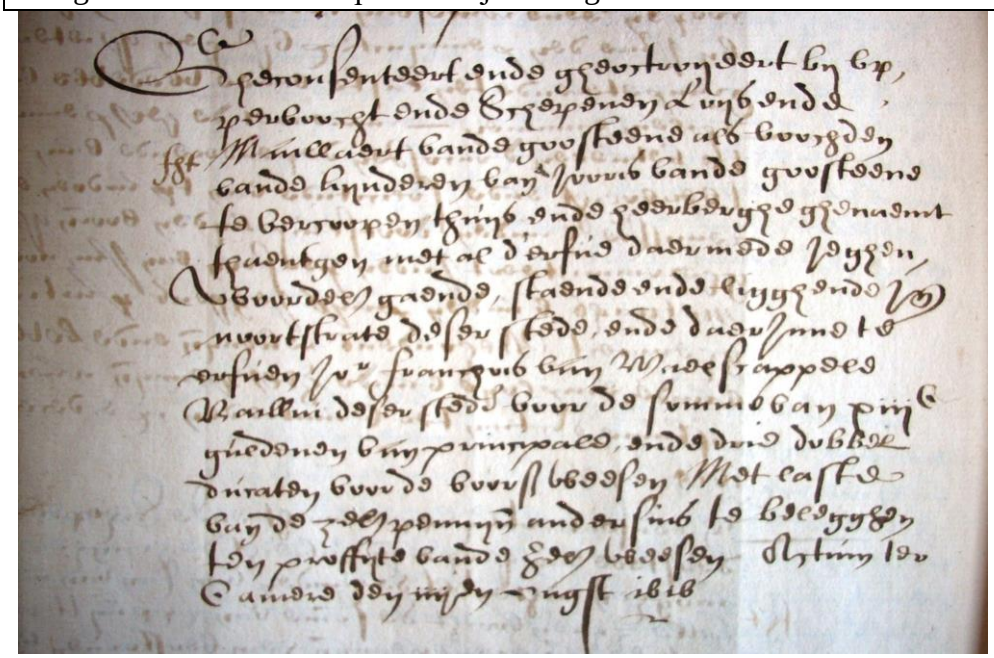

Gheconsenteert ende gheoctroyeert by oppervoocht ende schepenen Loys ende Maillaert vande Goosteene als voochgden vande kynderen van Jooris vande Goosteene te vercoopen thuys ende heerberghe ghenaemt **thaentgen -**

d’erfve daermede jeghenwoordelick gaende,

staende ende ligghende in de Noortstraete deser stede end daerinne te erfven **jonker Franchois van Waelscappele, bailliu deser stede**
voor de somme van xiij c guldenen van principale ende drie dobbel ducaten, voor de voorseyde weesen met laste vande zelve pennyngen andersins te belegghen ten proffyte van de zelve weesen
Actum ten camere den iiijden augst 1616

6 augustus 1616 – Charles Leuren, ontvanger van de koopdagen – Renten SAP 396

Alzoo **Charles Leuren** ghestelt ende ghecommitteert is by eerweerdchste heere ende vader in Gode, mijn heere den abt van Ste. Bertins als heere deser stede totten ontfanck ende innynghe vande heerelicke coopdaghen ghehouden binnen deser stede ende jurisdictie ende dat hy Charles ghelast is voor den zelve zijnen ontfanck te stellen goede ende souffisante cautie voor den zleven zyn ontfnck totten somme van vier hodnert ponden grooten tot bewaerenesse ende verzekerthede vande ghemeene inzetenen derzelve stede ende jurisdictie ende namelick de gonne voor desen eenich dier, ghelicke heerellicke coopdaghen ghehoduen hebbende, ofte die naerde daete van desen eenighe houden zullen,
Zoo eist datjaecques Wyts filius Jans ende Charles de Ram filius Jacobs, beede comparerende in persoone hemlieden ghestelt ende gheconstitueert, zoo zy doen by desen boorghe ende principal over den voorseide Charles Leuren voor den ontfanck dependerende vande voorseide coopdaghen toter voorseide somme van vier hondert ponden grooten end dat elck voor andere ende een voor al in solidum, zodner divisie ofte excussie
wanof zy mids desen eclk respecitivelick renunchieren ende dat tot verzekerthede vande gonne die de voorseide coopdaghen zouden moghen angaen zoo voorseit is
omme by ghebrekde van betalynghe ten daeghen vande payyementen daerby besproken ene gheconditoneert, de zelve up hemlieden te verhaelen ende recouvreren by heerelicke ende parate exectuei ende dat ghedeurende den pacht vanden voornomden Charles, ghedeurnde neghen jaeren innegheghaen zynde te St. Jansmesse 1615
belovende den voornoemde Charles Leuren de zelve zyne boorghen ende elck respectivelick danof te indemneren ende garanderen costeloos ende schadeloos op ghelycke executie waerinne zy Vhaerles Leuren metgaders zyne voornomde boorghen ende elck van hemlieden byzodnere met haerlieden consente ghecondemneert zyn gheweest ende dese thaerlieden alste ghewesen executoire nietjeghenstaende verjaerthede, styl fote usancie ten desen contratie, wanof zy elck byzondere gerennchiert hebben, zoo zy doen by desen metgaders van alle andere exceptien ende beneficien daer mede zy hemlieden zouden moghen behelpen
actum present Pieter Vanden Peerbome, Guillaume Roubveroy, burghmeesters, Jacob Roelens, Cornelis Pierens ende jan Wyts, schepenen den vjde oust 1616

12 augustus 1616 – Cartulaire Sint Bertins abdij

4347.

12 août. — Lettres de rente de 25 fl. monnaie d'Artois due par Vander Leewe, aman de Poperinghe, en rachat de 500 fl. Artois, qu'il a reconnu devoir à la paroisse de Saint-Bertin, laquelle rente a été agréée par l'abbé de Saint-Bertin. — T. II, f. 149 v°.

18 augustus 1616 – Akkoord tussen Peerbome en Verstrate – Renten SAP 396

Alzoo proces gheresen was voor myne heeren burghmeestes ende schepenen deser stede tusschen Jan Verstrate heescher over een zyde
Ende Pieter vanden Peerbome, burghmeester der voorseide stede ter andere
Zoo zyn partien vanden zelve prcoesse deur tusschenspreken van mannen gheaccoordeert inden manieren dat den voornoemde Verstrate heeft ghecedeert ende cedeert by desen vanden rechte ende actie by hem byden voornomden processe ghepretnedeert, latende overzulcx al tzelve recht ende actie ten proffyte vanden voornoemde Peerbome, consisterende tzelve recht in ontrent elleven ghemeten ladnts onder hofstede, meersch ende zaylant onderleen ende erfve eertyts toebehoort hebbende wylent pauwels Losset, grootvaedere materiel vanden voornoemde Verstrate ende dat midts dat den voornoemde Peerbome belooft heeft ende belooft by desen te gheven anden voornoemde Verstrate de somme van hondert ponden grooten zuuver ghelt – te weten deen helft ghereet ende dander helft binnen een half jaer naer daete deser
Belovende byden voornoemde Verstraete den voornoemde Peerbome dienaengaende te garranderen jeghens elcken
Aldus ghedaen verkent ende wettelick ghepasseert ter presentie van Guillaumes Rouvroy, burghmeester ende Jan Denys, schepene desen xviijde ougst 1616

18 augustus 1616 De zaak van Jacob Kiecken tegen Domyn vander Meulen – Processen SAP 120C - nr. 63

Informatie preparatoire ghehouden by my onderschreven notaris publiek ter presentie van onderschreven ghetuughen ten verzoucke van Jacob Kiecken opden xviij augusti 1616.

Cathline, de huusvrauwe van Jacques de Smet,
oudt xxxv jaeren ofte daerontrent, heeft verclaerst op eedt daertoe by mij ten heilighen ghestaeft dat zy ghezien heeft opden xvde der voorseide maendt augusti 1616 te weten opden dach van onze lieve vrauwen hemelvaert Pieter de cnaepe van Domyn Vermeulen staende inthof vande watermeulen daer de voornoemde Domyn woont,
achter eene haeghe met vele steenen in zyne handen, verwachtende de voornoemde Jacob Kiecken naer huus commen, welcken voornoemde Kiecken ontrent de zes heuren naer noene ten voorschreven daeghe naer huus commende met zyne huusvrauwe heeft de deposante met **Proontgen filia Pieter de Clerck** den voornoemde Kiecken ghevolcht tot opde straete ontrent ten halfften van tvoorseide meulenhof, alwaer zy ghezien heeft dat den voornoemde Pieter, cnaepe van de voorseide Verlulen ghesemeten heeft met eenen steen jeghens de hoet vande voorseide Kiecken, zoo dat zijnen hoet met de zelve smete van zijn hooft afviel, naer welcken heeft den zelve Kiecken met eenen stock die hy in zijne handen hadde, ghesmeten vande voorseide straete naer den voornoemde Pieter int **meulenhof** zonder dat zy deposante weet of den voorseide Pieter gherocht was ofte niet, welcken voorschreven stock den voornoemde Pieter andermael heeft ghesmeten naer den voorseide Jacob Kiecken, ende den zelve Kiecken de voornoemde stock alsdan ghecreghen hebbende, heeft ghelopen over den thuin staende ontrent thof van Willem de Snepere tot int voorschreven meulenhof achter den voornoemde Pieter, den welcken zijne refugie nam inden meersch ghehouden by Jaques vande Wynckele neffens tvoorschreven meulenhof, alwaer den voornoemde Kiecken hem niet en heeft ghevolcht, nemaer de deposante heeft alsdan ghezien Louyze de huusvrauwe vande voornoemde Domyn commen butten huuze van **Jacob vande Fonteine**, de welcke ghecommen zynde in haer hof heeft de voornoemde Kiecken haer ende oock Mayken haer dochteren ghegheven met zijn stock elck eenen slach, zonder meer, naerdien heeft de zelve Louyze gheroupen upden voornoemde Kiecken, hooghe ende overluut - ghy buggerse, tzelve ten distyncte stonden repterende,
ende niet breeders wetende, sluut haerlieden depositie
actum ten daeghe ende jaere alsvooren
present Jan Hauwen doude ende Jan Schoonaert,
ondertekent by lasten Catheline de huusvrauwe van Jacques de Smet met een hanteecken daer neffens.

Proontgen Clercks filia Pieters, jonghedochter te huwen, oudt xxij jaeren ofte daerontrent, heeft verclaert op eedt daertoe by my hooghelick benaemt dat zij opden xvde deser maendt augusti 1616, wezende den dagh van onze lieve vrauwe hemelvaert, ghezien heeft de voornoemde Kiecken commen ten zes heuren naer noene van de Ghervelgatstraete met zijn huusvrauwe, de welcke hadde haer kyndt op haere aermen, meenende tzamen naer huus te gaen, welcken Kiecken met zijne voorseide huusvrauwe ghecommen zijnde lancx de straete te halfften van het hof vande watermeulen daer Domyn Vermeulen woonachtich es, heeft **Pieter Cues,** cnape vande zelve Domyn ligghende achter de haeghe in tvoorschreven meulenhof ghesmeten met eenen steen naer de voorseide Kiecken, hem raeckende jeghens zijnen hoet, zulcx dat den hoet van zijn hooft afghesmeten wiert, daernaer heeft den zelven Pieter met den tweeden steen ghesmeten opden voornoemde Kieckens borst zulcx dat den zelve Kiecken ghemoveert zynde tot gramschap, heeft ghesmeten met eenen stock die hy in zijn handt hadde - over de haeghe naer den voornoemde Pieter zonder te weten of den zelve Pieter gherocht was ofte niet - welcken stock den zelve Pieter naer de voornoemde Kiekcen ghesmeten heeft, en daermede raekende jeghens zijne dye, daenaer es den zlve Kiecken ghelopen van over den tuin ontrent thof van Willem de Snepere tot int voorschreven Muelenhof, naer de voorseide Pieter Cues, de welcken hem sauveerde inden meersch, ghehouden jeghenwoordelick by

Jacques vande Wynckele, daernaer heeft den zelve Kiecen ghevonden int zelve Muelenhof Louyze de huusvrauwe van de voornoemde Domyn Verluelen ende oock Mayken haer e dochtere, de welcke de voornoemde Kiecken ghegeven heeft elck eeenen slach zonder meer met eenen stock, ende ghevraecht of zy snuchtens tussschen elf ende twaelf hueren voor noene niet en heeft ghehoort eenighe enorme propoosten ende injurien byde voorseide Louyze den voornoemde Kiecken anneghezeyt, zecht dat jae - te weten dat de zelve Louyze riep achter den voornoemde Kiecken - ghy schelm, ghy traiter, ghy bugger, ghy zwarten bugger - de zelve injurien te meer dan xxv mael hooghe ende overluut repeterende,
voor redene van haere wetenschap es dat zy al tgonne voorschreven ghezien ende ghehoort heeft.
sluutende voorts als niet breeders wetende haere attestatie, ter presentie van de voorschreven ghetuughen ende ten daghe ende uaere als boven -
onderteekcnet by laste Proontgen Clercks met een handteecken.

Mariette de weduwe van Pieter de Clerck - lij jaren oudt, ofte daerontrent, heeft gheaffirmeert op eedt, daertoe by my ten heoighen ghestaeft, dat hy upden xvde deser maent augusti 1616 ontrent den zes heuren naer neone ghehoort heeft eenighe zwaricheyt ontrent de hove van Domyn Vermuelen, alwaer de deposante gheommen zynde, heeft ghezien Jacob Kiecken staende by zyne huusvrauwe upde straete te halfften vande voorschreven hove smytten met eene stock naer Pieter Cues, die was bachten de haeghe int voorschreven hof, welcken stock den zelven Pieter wederomme ghesmeten heeft jeghens de dye vande voornoemde Kiecken, daernaer heeft de zelve Kiecken ghelopen over zekeren thuin staende neffens den hove van Willem de Snepere tot int meulenhof vande voorseide Domyn achter den voornoemde Pieter, den welcken hem sauveerde inde meersch van Jaques vande Wynckele neffens de waeterynghe, daernaer heeft den voornoemde Kiecken ghezien int voorschreven meulenhof Louyze de huusvrauwe vande voornoemde Domyn Vermeulen ende Maeyken haere dochter byde welcke ghecommen zynde heeft hemlieden ghegheven elck eenen slach met zynen stock zonder meer, voor redene van haere wetenschap –
zecht al tgonne voorschreven ghezien thebben ende niet breeders wetende sluut hare depositie toorconde ten daeghe ende jaere alsvooren - present de voorschreven ghetuughen onderteeckent by laste Marie la befae de Puere le clercq ende A. Winnebroodt notaris publiciek met elcx handteecken neffens henlieden naeme.

Toen we ons gingen afvragen wat deze voorgaande acte eigenlijk betekende; vonden we de onderstaande en bleek dat Jacob Kiecken de vrouw en de dochter van Domyn Vandermeulen geslagen had met een stok. De chirurgijn Joris Inghelaert moest bieden cureren en bracht dan ook zijn rekening binnen bij Domyn. Deze trok naar de rechtbank en eiste dat Jacob Kiecken de onkosten ging betalen.

10 november 1616

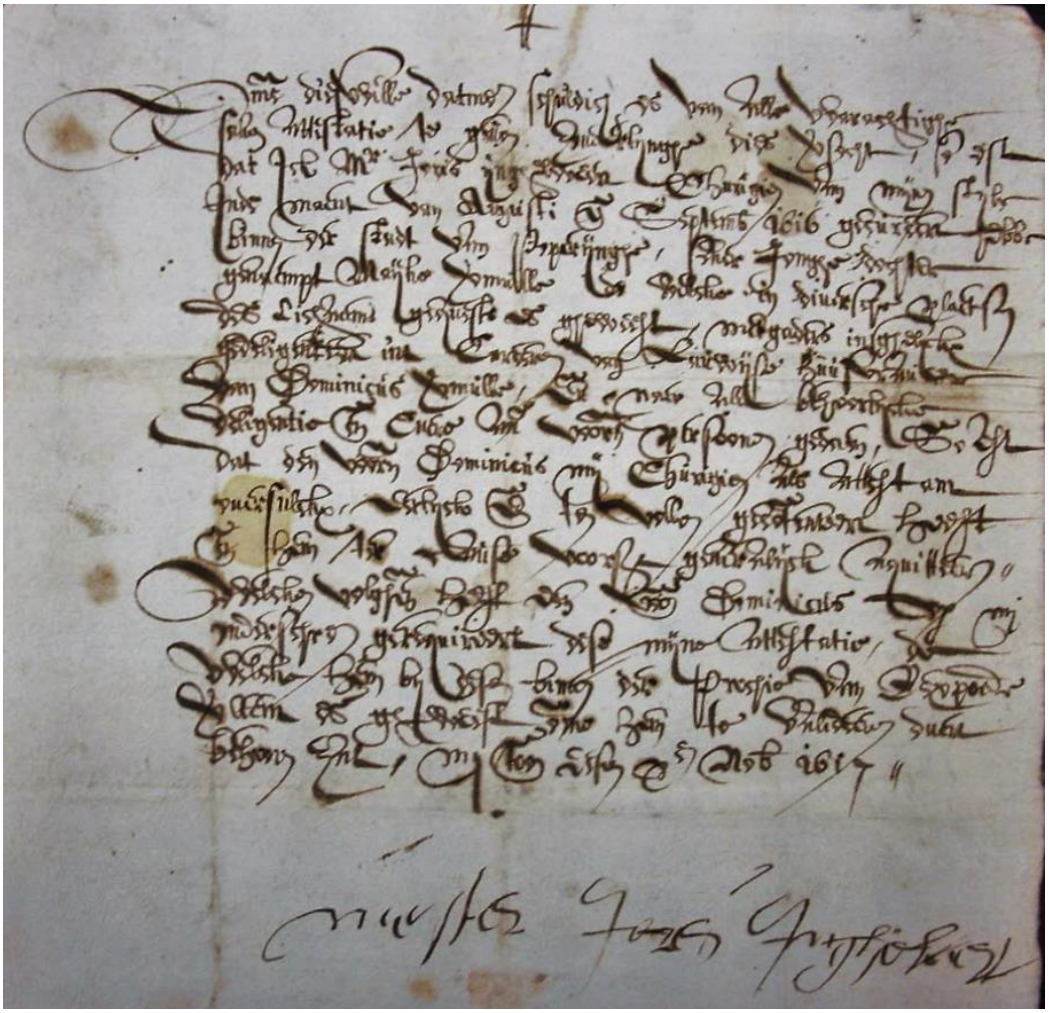

Omme dieswille datmen schuldich es van alle warachtighe aken attestatie te gheven zonderlynghe dies verzocht - so est dat ick **meester Joris Ynghelwaert,** chirurgien van mijn style binnen de stadt van Poperynghe - seker jonghe dochter ghenaempt **Maeyken Vermulle** de welcke in diversche plaetsen des lichaems ghequest es gheweest metgaders insghelycks ghedeliquenteert int cureren van **Louyse huusvrauwe van Dominicus Vermulle** - ende naer alle behoorlycke deigentie ende cuere van de voorseide persoonen, gedaen, so est dat den voornoemde Dominicus my chirurgien als attestant oversulcks eerlycke ende ten vullen gecontenteert heeft ende hem ter cause voorseyt ghenrealyc acquitteerende - welcken volghende heeft den voornoemde Dominicus op mij onderschreven gherequireert dese mijne attestatie - de welcke hem by desen binnen de prochie van Rexpoede verleent es gheweest omme hem te valideren daert behooren zal - my toorconde desen xde november 1617

19 november 1616
Ghehoort by burgmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe den heesch voor hemlieden ghemaect van weghen **meester Jooris Inghelaert** heescher jeghens ende ten laste van **Domyn Vandermeulene** ghedaecht verweerder opmme betalynghe vanden somme van vijf ponden grooten vlaemsch van zeker cure ghedaen van zyne huusvrauwe ende dochtere, ghesien de verstekynghe vanen verweerder van alle weeren ende exceptien die hy daerjeghens hadde moghen doen ende allegieren ende ghehoort den eedt vanden heescher naer insinuatie anden verweerder ghedaen daerby affirmeerende de zelve schult ten eynde goet deuchdelick ende onvergolden - dien volghende hebben den verweerder daerinne ghecondemneert ende condemneren hem by desen metgaders inde costen daeromme ghedaen.

Actum ter camere den xix november xvjc zesthiene
Lotin - 1616

19 november 1616
Extrait vut tregister van kennessen ende condempnatien onderhouden voor burghmeesters ende schepenen der stede van Poperinghe waerinne onder andere staet tnavolghende upden xix novembris 1616
Domyn Vander meulene naer affirmatie van meester Jooris Inghewaert is ghecondemneert inde somme van vijf ponden grooten van zeker cure ghedaen an zyne huusvrawue ende dcohter met costen.

Intendit ende employ omme Domyn vander Meulene over zyn huusvrauwe, heescher jeghens Jacques Kiecken, verweerder dienende voor burghmeesters ene schepenen der stede van Poperynghe

Inden eersten alzoo den heescher ghcondemneert is gheweest by meester Jooris Inghelaerd, chirurgien omme betalynghe van de cure by hem ghedaen ande huusvrauwe ende dochter van de heescher van diversche contusen ende blende clachten, hemlieden gheinfligiert byden verweerder tot de somme van vijf ponden grooten blyckende by acte van condemnatie hier mede gaende onder de cottatie A.
Zijnde alzoo dheescher hadde betrocken den verweerder omme van dies ghegarrandeert te zyne, heeft den verweerder ontkend end es dheescher daerop gheadmitteert ter preuve.
Omme de welcke te doene beliefve ulieden heeren te recolleren de ghemargineerde persoonen op hemlieden informatie preparatoire hemlieden vraghende of tgonne by hemlieden aldaer ghedeposeert niet warachtichg en es.
Midsweclken dheescher concuderende tendeert ten fyne van condemnatie zelfve garrand tverweerders laste ende inne de costen zoo van eersten al van deze instantie imploratie ende protestatie naer style.

Informatie preapratoire ghehouden van weghe dhuusvrrauwe van Domyn vander Meulene nopende zeker insolentie tharen huuze ghecomitteert by Jacques Kiecken opden xvij augusti 1616 ghedaen den tyt vande hoochmesse.

Jacques vande Fontaine, landsman vna zynen style, rond 24 jaren ofte daerontrent, oorconde op zynen eedt ondervraecht, verclaert, dat hy ten voorseide daghe ghedeurende de hoochmesse, tzynen huuze wezende heeft ghezien Jacob Kiecken int Meulenhof van de voorsiede Domyn aldaer groote beroerte makende ende es den voornoemde Jacob ghecommen tot den tuin ande straete alwaer hy grijpende eenen grooten stock es andermael naerden huuse vande voornoemde Domyn gheloopen hoe wel midts de huusghenooten vande voornoemde Domyn al in thuus ghinghen es ghepasseert zonder iet te doene, ende naer den noene heeft hy die spreeckt den voornoemde Kiecken des avonts ontrent de zes heuren ghezyen commen **tusschen de baillie ende strate** ende zyn deposants huus nemende op vande strate eenen cluppele met den welcken hy liep achter **Pieter Kues**, cnape van de voornoemde Domyn die hem ontliep- crupende deur een haghe ende alzoo de huusvrauwe ende dochter vande voornoemde Domyn meenden om quaet te beletten den voornoemde Kiecken te houde, heeft hy Kiecken met de zelve cluppele ghesleghen de dochter vande voornoemde Domyn jeghens hare zyde deur welcken slach zy zeer jammerde ende claechde, zegghende betvoorts dat hem naderhand ghezeyt es dat de dochter drie ribben ghebroken waren deur den zelve slach - ende hem den voornoemde Kiecken ommekerende heeft dan met

de zelve cluppel ghesleghen de voornoemde Domyns huusvrauwe op heuren rechteren arm altyts roepende ende tierende zonder by hem ghemarghineerde te hebben de zonderlynghe specie van zyne woorden ende es met dien hy Kiecken by zijn huusvrauwe ende dhuusvrauwe van Jan de Moor naer huus gheleedt.
Slutende by dien als nit breeders weetende zyn attestatie
Toorconde den 16de augusti 1616
Jacob van Fonteyne

Catharyne de Warinne, huusvrauwe van Jacques De Moor, oud 35 jaren ofte daertontrent, oorconde op haren eedt ghe-examnieert - verclaert dat ten voorseide daghe zy wezende in haer huus - heeft ghehoort dat den voornoemde Kiecken jeghens de gonne vande huuze van de voornoemde Domyn groote woorden hadde ende naer de noene ontrent den zes heuren commende den voornoemde Kiekcen met zyn huusvrauwe, hebben haerlieden kynd op heuren arm tot den ende van de camerken an thof vande weduwe van Maillard Buuck, nam den voornoemde Kiecken eenen cluppele ofte stock ten welcken es ghebeurt
dat Pieter Keus, cnape vande voornoemde voornoemde Domyn heeft met eenen steen gheworpen naer den voornoemde Kiecken van over de haghe, gherakende den hoet vande zelve Kiecken zoo dat hy vande hoofde vlooch cause dat Kiecken zynen cluppele wierp naer de voornoemde Pieter ende alzoo continuerende int zelve werpen ende den zelve Pieter niet cesserende es den voornoemde Kiecken ghegaen over de haghe ende vervolghende den zelve Pieter es hy Pieter vooren gheloopen ende es ghecropen deur eenen haghe ende alzoo Louwyze de huusvrauwe van de voornoemde Domyn ende hare dochter meenden dat de voornoemde Kiecken te houden ende te beste spraeken heeft den voornoemde Kiecken de zelve beede ghesleghen - te weten de moedere op haren arm ende de dochter jeghens hare zyde - zulcx dat de zelve dochter zeer bleek wiert ende men daerby gnecomen gheware wiert dat zy zeer ghequeststt was - zoo oock de moeder deur tinfereren van de zelve slach zeer jammerde
Slutende overzulcx hare attestatie
Toorconde den 16de augusti 1616
by laste Catharyne de Smet

Walrand de Vey, landsman van zynen style, oud 56 jaren ofte daerontrent - op zynen eedt ondervraecht deposeert dat ten voorseide daghe ende ghedeurende den tyt vande hoochmesse den voornoemde Kiecken was int hof vande voornoemde Domyn eerst met een meulenspriet met den welcken hy van de huuze naer de straete ghynck ende naer dien hy de zelve spriet wech gheworpen hadde, nam alsdan een ander persse die jeghens den thuin ghenaghelt was jeghens tvutsprynghen vande beesten met den welcken hy Kiecken furieuzelick ghynck naer thuus vande voornoemde Domyn – roupende - comt vut ghy bugghers, twelcke hy zeyde jeghens Jacob den zone van Domyn ende Pieter desselfs Domyns cnape, twelck hy deposant dar vut collegierde, midts den zelven Kiecken zeyde dat de voorseide Jacob ende Pieter zouden gheweert hebben een stock daermede de hame vande voornoemde Domyn ghestopt was, deur welck weeren tpeirt vande voornoemde Kiecken mede zelve hame ghegaen was ende ghevraecht of hy naer den noene yet van storbatie hoorde,
zecht dat Joris ende Jacob de zonen van de voornoemde Domyn te zyn huuze ghecommen waren aldaer dryncken eenen stoop biers, zegghende dat zy dar quamen om t'eviteren de furie vande voornoemde Kiecken ende dat by rade van heurlieden moedere, zulcx dat zy de principaele insolventien zeer luttel ghehoord heeft als alleenelick in de hof vande voornoemde Domyn, zeer wel hooghe propoosten ende onder andere hoorde de dochter vande voornoemde Domyn zeer jammeren deur een slach die zy ontfanghen hadde vande zelve Kiecken - cause dat hy deposant gaende tot buten zynen baille opde strate es hem den voornoemde Kiecken

toe ghecomen vraghende wat hy zeyde ende alzoo den deposant tot hem niet en zeyde es van daer ghescheeden ende es den voornoemde deposant ghegaen tot den huuze vande voornoemde Domyn daer hy vond dat de moeder eenen grooten slach ontfaen hadde op haeren rechteren arm ende de dochter jeghens haere zyde.
Slutende overzulcx zyn affirmatie
Tooronde by laste Walrand de Vey

Meester Joris Inghelard, chrirugien, oudt liiij jaren ofte daerontrent, verclaert op zynen eedt daer toe hooghelick bewaerd dat hy ten daghe voornoemd ghehaelt was ten huuze vande voornoemde Domyn ende aldaer commende heeft ghevonden de huusvrauwe vande voornoemde Domyn wiens arm zeer ghefroisseert ende gheswellen was van eenen slach die zy zeyde haer gheinfliguert te zyne by Jacob Kiecken met eenen stock die wel zoo dicke was als eenen arm wezende de pijpe vande arm gheintresseert ende zoo griefvelick gherocht dat daer op duwende men van buten ghevoelt trecken vande beene ende nopende de dochter hadde van ghelycken eenen slach ontfanghen an hare zyde, zoo dat zy ghenoodicht tbedde te houden zonder dat meize can op doen ofte yewers zitten ende oock datmen ze deur de groote pyne qualick mach ghenaken om te verbynden - zynde de gheheele zyde al zwart vande slach ofte slaghen die zy zeyde ontfanghen te heben van de zelve Kiecken met den zelve stock ghevoelende den attestant de zelve zyde ghenakende ghelyck creten ende tghebeente zonder dat hy die spreeckt alsnoch jugement can gheven vande periculen die daer inne zouden moghen zyn.
Slutende overzulcx als niet breeder wetende zyn depositie
Toorconde den zelve daghe
Jores Inghelaert

Cathelyne de huusvrauwe van Jan de Moor, de jonghe, oud xxxvj jaren ofte daerontrent, zecht op haeren eedt ende vrauwelcke waerheyt dat zy ten voorseide daghe ontboden wezende ten huuze vande voornoemde Domyn heeft aldaer gheweest met de huusvrauwe vande voornoemde Domyn ten tyde vande hoochmesse hanghende welcken zy tzamen zittende es ghecomen Jacob Kiecken met eenen meulenspriet daer mede hy redelick ghestelt heeft jeghens de deur vande huuze die anghestelt was, zoo dat de zelve deure opde strynck ende ten tweedemael stack jeghens de zelve deure dat zy gheheel open ghynck, cause dat Jacob de zone vande voornoemde Domyn, vraechde wie daer was, andwoorde ende zeyde hy Kiecken, comt vut ghy buggherken, comt wut, ick zal u doot slaen ende dierghelycke dreyghende propoosten, zegghende hy Kiekcen voort dat de knecht hadde de hame ontstopt om datter zyn peert in loopen zoude ende alzoo den voornoemde Jacob meende buten te gaene, heeft zyn moeder het hem verbooden - zegghende ick en begheere hier gheen woorden noch vechterye te hebben - tis nu te goet dach ende es den voornoemde Kiecken van daer ghegaen wechwerpende de voorseide spriet ende heeft de tuin vande hove ghebroken nemende vande zelven een andere stock dar mede hy tot tweemael toe wederomme ghegaen es naer de huuze, altyts daer ontrent vooren ende achter loopende ende altyts roypende comt vut ghy buggher ende alzoo niemant vut en quam es eyndelynghe van daer ghescheeden.
Naer de noene, ontrent den zes heuren is den voornoemde Kiecken ghecommen vande stede den welcken zy zach loopen achter Pieter, de cnape vande zelve Domyn, welcken
Pieter hem roupende deur de haghe van Jacques vande Wynckele - waernaer Kiecken es ghegaen naer thuus alwaer de dochter vand voornoemde Domyn was de welcke
hy agresserende heeft hy gheslaghen met eenen grooten stock vande dickte van eenen dicken arm jeghens haer zyde, zulckx dat zy zeer jammerlick claechde ende carmde ende niet zonder redene, mids de zelve zyde al gheheel zwart ende blau es deur de zelve inflixie ende slach -
Tzelve ghedaen hebbende heft den zelve stock al hooghe inde lucht omme de voorseide

Domyns huusvrauwe op haer hooft te slaene ende midts de zelve Domyns huusvrauwe haren arm vooren stack ontfynck de zelve salch zeer gheweldelick op haren arm waer af zy oock groote froisserynghe ontfynck, swart ende blau met groote pyne zoomen merckelick ghecomen an haer ghelaet zach ende met dien vertreckende met vele ongheschickte propoosten
ende heeft zy die spreekt niet breeders verstaen.
Slutende overzulcx haer attestatie
Toorconde by laste Cahtelyne Moors

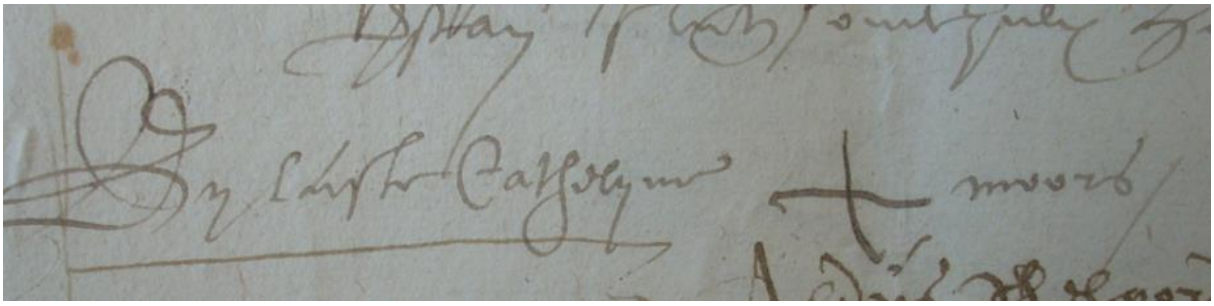

22 augustus 1616 – Verkoop van een herberghe ’t Haentjen - Halmen

Compareerde in persoone **Loys ende Maillart vande Goosteene** als voordien Jooris, Jan ende Maycken de drye kynderen ghebleven naer den overlyden van **Jooris vande Goosteene,** hemlyeden vader den voorseyde Jooris ten desen present ende mede compareerden als vande oude van xxij jaerene, verkennende ende belydende inde zelve qualiteyt een hemlyeden sterck makende in haerlieder eighen ende particuliere naeme
wel ende deuchdelick vercocht te hebben by octroye van burchmeesters ende schepenen als voochenden van weesen deser stede in date vanden iiij ougyst 1616 latsleden ten passeren van desen ghesien
An jo. Franchois van Waelscappele en jonckvrouwe Catheryne de Loemele zijne huusvrouwe, een huus wesende jeghenwoordelick **eene herberghe daer tHaentjen voor teecken vut steckt** met alle zyne toebehoorten daer mede ghaende mortelvast, naghelvast, behalven drye coutsen, twee lysen ende eene gharderobe niet naghelvast zynde, staende ten zelven huuse metter erfve daer onder ende achter ligghende
Metghaeders eene vaghe erfve ligghende van westen ant tzelve huus met de stallynghen ende ander materyaelen op de zelve erfve staende ende ligghende
Abboutterende beede de zelve erfven van zuuden **jeghens de Noortstraete** binnen deser stede
Van oosten thuus van Jan van Goosteene
Van westen derfve van Franchois Diedeman ende van noorden streckende achterwaert tot derfve van …. *(niet ingevuld)*
Ende dat omme xx schele parisis te godtspennynck
Voor de kercke van Ste. Bertens vj pond parisis
Te lijfcoope twee pnd grootenvlams
Voor de drye weesen elk eenen dobbel ducaet
Ende van principaelen coope de somme van derthien honder t guldenen van xl grooten vlamscher munte tstuck te betaelen metten halm al teenen paiemente wlecke somme van derthien hondert guldenen heeft de coop belooft te betaelen ande vercoopers thaerlyeder gheliefve
Vorts belooven de voorseyde voochten zo in haerlyeder voorseyde qualiteyt als in haerlieder particuliere ende eyghen naeme

’t voorseyde huus end erfven tontheffen ende ontlasten van alle renten ende lasten daer op zynde
ende de voorseyde coopers metghaeders van desen jeghenwoordighe coop
met tghonne dannoff dependert te indempneren ende gharranderen costeloos eende schadeloos
elck voor anderen ende een voor al in solidum
zonder divisie ofte excussie
van tbeneficie van welcken zij gherenunchiert hebben ende renunchieren by desen
ende dat op tverbant van alle haerlieden ghoedynghen
present ende toecommende
Achtervolghende welcken coop metten bespreken conditien ende verbanden voorschreven hebben wij burchmeesters ende schepenen hier ghedenomeert de voorseyde vercoopers thaerlyeder verzouck ontvuut ende onterft vande voorseyde huuse ende erfven daer mede ghaende boven ghementioneert
ende daer inne ghegoedt en gheerft met halm, plockende ander solempniteyten daer toe verheescht,
dheer Andries Makeblyde over ende ten proffitte van de voorseyde Jo. Franchoys van Waelscappele, baillu deser stede ende Jonckvrouwe Catheryne de Loemele zijne huysvrouwe, coopers ten desen,
verclaerst van procuratie by hemlyeden de voorseyde Makeblyde daer toe verleent voor ons ghepasseert opden xiij oust 1616 ten desen ghesien ende tonser presentie ghelesen,
Aldus verkendt ende ghehalmpt

Over erfve op den xxij oust 1616
Present beede de burchmeesters Jacob Roelens, Jan Makeblyde, Cornelis Parens ende ander schepenen te weten Franchois kerne ende Jan Denys

2 september 1616 - Het villen of vontekind – SAP 396

Ook het ‘nieuwjaren’ en de ‘lukkentijd’ wordt begin februari afgesloten. Mijn petekind komt deze namiddag nog nieuwjaren en dan zit het er weer op voor een jaar.
Ik vond de onderstaande akte - SAP396 – Renten etc. – *daterend van de 2de september 1616 en vond ze ‘curieus’ genoeg om ze hier mee te geven:*

Mayken de huysvrouwe van **Claeys Beuwaere**, compareerende in persoone,
verclaert ende gheeft te kennen voor de waerheyt
dat zy over den tyt van neghen jaeren naer haere beste memorie,
ghejont ende ghegheven heeft **Claeyken, de zone van Jan van Beveren**,
wesende 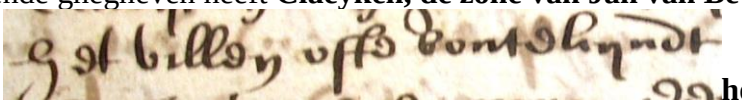 **het villen ofte vontekyndt**
van den voornoemden Claeys haeren man,
eene coeye, laetende danof ’t proffyt ende gebruyck an de voornoemde Jan van Beveren ende zyne huysvrouwe,
voor de houdenesse van het zelven kynde tot dat ’t zelve Clayken commen zoude ten huwelicke ofte anderen legititimen staete
ende dat als danne tzelve Claeyken daer anna hant slaen zoude ofte an eenen andere coeye danof ghecommen ende ghequect,

verzouckende dat de schepenen onderschreven danof de kennesse nemen zullen tot bewaerenesse van den recht tvoornoemde Claeyken an de voornoemde coeye ofte andere danof in plaetse van diere, ghequect, zoo voorseyt is, competerende
actum present Jan Wyts ende Jacques Caura, schepenen - desen ij° september 1616

Mayken *– is de koosnaam van Maria. In mijn kindertijd kenden we allemaal Maytje Zunne, die in de Bruggestraat naast de penitentenschool een snoepwinkeltje open hield en waar je zakjes kon kopen, gevuld met koekenkruimels en een speeltje.*
Zij is getrouwd met Clays Beuwaere en deze heeft een 'villen of vontekind'.
Een ***'villen of vontekind'*** *is een petekind.*

In het Middelnederlands woordenboek wordt 'ville' gedefinieerd als:
znw. vr. Van *lat. filia, fra. fille*; *lat. filia*. Het woord is uitsluitend in gebruik in de bet. *geestelijke dochter, meisje dat men ten doop heeft gehouden, vrouwelijk doopkind of petekind*. Een ml. *ville* (= *lat. filiolus*) is gevonden in het *Mhd.* (Lexer). Vgl. villegifte. — Het in de vlaamsche tongvallen nog bestaande *villen* komt van het verklw. van dit woord; zie villel.
Villel wordt beschereven als:
znw. vr. (en m.) Hetzelfde als ville, maar gevormd van het verkleinw. *lat. filiola* (vgl. het *lat.* aangehaald bij ville), *fra. filleule* en *filleul* (lat. *filiolus*). Vandaar villelgifte; z. ald. — Ook in den gedissimileerden vorm villen (villin). Vgl. pellen uit pellel (lat. "palliolum").— Nog heden is in het Vlaamsch *villen* naast *ville, vulle* in de bet. "doopkind" (zoowel "doopzoon" als "doopdochter") bekend (Schuermans, *De Bo*).
En we gaan nog eens naar het woord 'villegifte'.
Geschenk aan een kind dat men ten doop gehouden heeft, doopgeschenk, pillegift.
Hoe vele men geven sal toot fillegifte, *R. v. Zieriks.* 218, 74.
Dat niement meer en gheve eenen kinde, dat kersten ghedaen es, te villegiften noch na en sende anders dan VIII gr., 128, 25 (*ald*. 255, 74: te fillegiften). Nog heden in gebruik in Zndl. (*De Bo* 1325).

Zoals we merken wordt hier ook De Bo geciteerd en komen we zo terug in Poperinge.
Claeyken, het villen of vontekind van Claeys Beuwaere kreeg niet zo maar een 'villegifte' , hij kreeg een ganse koe. Zijn vader mocht de melk hiervan gebruiken voor zijn eigen profijt.

Mijn petekind zal straks een cadeautje voor mij meebrengen, en dan krijgt hij wat geld van mijn kant, zo is hier nog altijd het gebruik.
Een koe zal ik hem maar niet geven.

7 september 1616 – Onder de borg een baygetouwe - Renten

Jan van Neufville ende Margueriete zijne huysvrouwe, comparerende in persoone verkennende ende belydende wel ende deuchtelick schuldich t zijne an Chretgen de weedewe van Caerle van Thuyne ten desen present ende accepterende de somme van veerthien ponden grooten vlamesch procederende van gheleenden ghelde, handtwerck ende andersins
Belovende de voorseye somme te betaelen ter wille ende gheliefte van de voornoemde wedewe ende omme de voorseyde wege danof wel ende ghetrouwelick te bewaeren ende verzekeren zoo hebben de voorseyde eerste comparanten, daerinne berbonden ende specialick verobligiert zoo zij doen bi jdesen, een bayghetauwe, met alle zyne toebehoorten, zoo tzelve nu jeghenwoordelick gestaen is in de vloet vanden huuse, daer de voorschreven eerste comparanten woonen
Item een garderoope, twelcken staende in de camer van de voornoemden huuse

Item een bedde met twee oorcussens,
Item twee zwarte vrouwenrocx met een zwart lyveken
Item vijf tinnen plat
Voorts alle haerelieden andere meublen ende catheilen thaeren huuse ende hoire zynde omme by faulte ende ghebreke van betaelinghe ter wille ende gheleifte van de voorseyde wege zoo voorseyt is, de zelve daranne te verhaelen ende recouvreren
Al volghende de costume deser stede
In ghelycken gheuseert
Acdtum present Jan Denys vervanghende Cornelis Pierens, schepenen desern vij de september 1616

23 september 1616 – De Cardinas van Antwerpen & de Rode Hert - SAP 396 - Folio 224 verso

Comparerende in persoone **sire Gonzalo Gomes de Cardinas** coopman woonende binnen der stede van Antwerpen -
den welcken kende ende beleet wel ende deuchdelick ghecedeert upghedreghen ende ghetransporteert thebbene zoo hy cedeert - -updraeght ende transporteert by desen - ten proffyte - oorboore ende behouve van **Franchois Pierens** –
ten desen present ende accepterende - alzulck recht - cause ende actie als hem competeert an eene wettelicke verkentenesse - transport ende verbant alhier wettelick verkent ende ghepasseert by Antheunes Winnebroot over ende uten namen van Jaecques vanden Bilcke ende Magdaleene zyne huusvrauwe –
te vooren wedewe van Antheunes Cortyl -

metgaders Jaecques den zone vanden zelve Antheunes ende Magdaleene upden xij de
february xvjc zestiene als daertoe ghemachticht over den voornoemde Jaecques vanden
Bilcke - by procuratie speciale in daten van den iiijde septembris xvjc xv –
ghepasseert voor burghmeesters ende schepenen van Thorout ende over de
voornomde Magdaleene ende Jaecques haeren zone by procuratie ghepasseert voor
burghmeesters ende schepenen deser stede den xjde septembris int zelve jaer - al ten passeren
van desen ghesien -
inhoudende de voorseide verkentenesse transport ende verbant de somme van vyftich ponden
grooten gheaffecteert ende verzekert **opde heerberghe vanden rooden hert staende up de
oude maerct** deser stede
metgaders het jarelicx incommen van diere - al volghende de zelve verkentenesse dies
breedder ghewaghende - maekende den voornoemde Franchois acceptant vande zelve somme
van vyftich ponden grooten vry acteur -
omme de zelve te innen ende ontfanghen als zyn eighen ende propre goet
dieden voornoemde Gonzalo - eersten comprant den voornoemde Franchois acceptant
overlaet ende cedeert in betalynghe van diversche pretensien die den zelve Franchois hadde
tzynen laste bedraghende lvij ponden grooten ofte daertontrent ende dat by appoinctemente
tusschen hemlieden ghemaect -
waermede alle voorder pretensien vanden zelven Franchois ghequeten zyn –
dies zal hy Frans den voornomde sire Gonzalo volghen in ghelde de somme van zessendertich
ponden parisis - danof hy Gonzalo hem kendt voldaen te zyne -
blyvende ten proffyte vande selve sire Gonzalo de costen vanden decreete ghementioneert by
de voorseide verkentenesse als in desen transport niet zynde begrepen -
affirmerende beede de voorseide comparanten al tgonne voorseid inde voormen ende
manieren tusschen hemleiden ghedaen te zyne -
ten goeden trauwe ende zonder prejudicie van yemant
Actum present Jacob Roelens vervanghende Frans Keerne schepenen
den xxiij septembris 1616

26 september 1616 – ’t Haantjen – Halmen

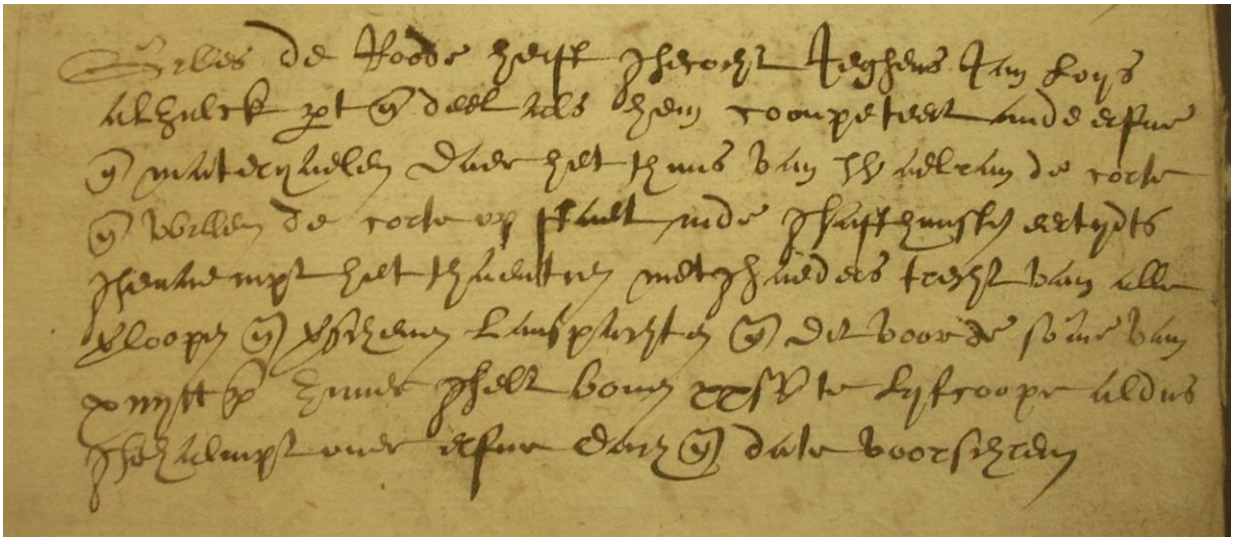

Gillis de Roode heift ghecocht
jeghens **Jan Loys** alzulck partie ende deel
als hem competeert ande erfve ende materyaelen daer het huus van Waelram de Corte ende
Willem de Corte op staet inde Ghasthuusstraete –

eertydts ghenaempt **het thaentjen**,
metghaeders trecht van alle verloopen ende verschenen lanspachten ende dit voor de somem van xiiij pond parisis – zuuver ghelt – boven xx schele te lycoope
Aldus ghehalmpt over ervfe – dach ende dte voorschreven.

24 oktober 1616 - De vernieuwing van het magistraat - SAP 435 - folio 45

De wett deser stede vermaect by myn eerweerde heere up den xxiiijde van octobris 1616
Burghmeester vande commune - Pieter vander Peerboome
Burgmeester vande wet - Guillaume Rouveroy
schepenen:
Jan Fobert - Nicolais vander Doene - Christaen de Roode - Pieter van Daele - Jaecques Wyts - Nicolais Tlam - Maillaert vande Goosteene - Frans Pierens - Andries Masselis

Tresorier - Andries Rebault

19 oktober 1616
Raden deser stede vernieuwt ende ghecooren by myne heeren burghmeesters ende schepenen upden xix octobris xvc zesthiene
Andries Rabault, tresorier - Andries Makeblyde- Frans Diedeman - Jaob Roelens - Nicolais Babelaere - Jan Bollaert - Frans Keerne - Jan Denys - Jan Maeseman - meester Jan vander Foosse - Loys vande Goosteene - Nicolais Beecke

Quartier vanden berecht van burghmeesters ende schepenen vnaden jaere beghinnende den xxvste octobris 1612
1° Guillaume Rouveroy, burgmeester vande wet - Gillis de Roode - Andries Masselis -
2° Nicolais vander Doene - Jecques Wyts - Maillaert vande Goosteene
3° Pieter vande Pe'erboome, burghmeester vande commune - Christiaen Mannen - Nicolais Tlam
4° Jan Fobert - Pieter van Daele - Frans Pierins

folio 46
Geresolveert byde voorseide burghmeesters ende schepenen dat ten desen jaere gheen excusen ontfanghen en werden van ter camere te commen up ordinairen daeghen ende andere als ze daertoe behoorelick vermaent werden, van alleene van ziecke darnof zy ghehouden werden in tyden ende wylen eene vande burgthmeestes ofte een greffier de wete te doene actum ten daghe voorseit

Refectiemeesters ghecooren ende ghedenomeert by burghmeesters, schepenen ende raeden up den xxste octobris 1616
Jan Fobert, schepen - sheere & meester Jean vander Foosse, raedt
contrerolleur - Nicolais Babelaere

Meester Jan vander Foosse ende Jan Foobert refectiemeesters van voorseiden jaere zyn ghetauxeert by wetten ende raeden over shaerlieden gaige ordinaire elck xij pond parisis ende toedien te cause vande exytraordinaire devoiren ende vacatien ghecauseert deur de groote wercken ghedaen elck xlviij pond parisis
Maekende tsamen - cxx pond parsiis

Nicolais Babelaere **contrecrolleur** vande zelve jaere is ghetauxeert byde zelve wetten ende raeden - xxiiij pond parisis
Den zelven Babelaere ter cause van tgaugieren ende preteeren vande wynen ende bieren inneghedaen by de heerberghiers ghedeurende den tyt vanden voorleden jaere is ghetauxeert byden zelve wetten ende raeden xij pond parisis

Notablen deser stede ghecooren ende ghedenomeert by burchmeesters ende schepenen upden xxix octboris 1616
Pieter vande Peereboome, burghmeester vande commune - Guillaume Floor - Cornelis Pierins - Jan Makeblyde - Jan de Schottere - Jan Wyts - Ghilein Diedeman - Frans van Beveren - Frans Folcke - Jan Bouve - Charle van Renynghe - Jan Folcke- Cornelis de Vos - Jan de Berch - Jacob Maes - Jacob Verslype - Dieryck Spetebroot - Boudewyn Beuten de jonghe - Frans Hancx – Jan van Damme – Jan van de Zande - Jacob Wanten - Ghilein vander Auwera - Jan Questroy

PLACCAET
Van heurlieder Hoor-
heden jeghens d'excessen ende desordren/ die
ghecommitteert worden int Drucken vercoopen
ende inbrenghen binnen de Lande/ van herwaerts-ouere
van verscheyden Boecken/ Referepnen/ eñ Beelden.
Gheghenen te Brussele den 20. Februarij/ 1616.
TE GHENDT,
Ghedruckt By Jan vanden Steene ghe-
sworen Bouckdrucker wonende op Sinte
Pharahilden plaetse/ Anno 1616.
Met Gratie ende Priuilegie.

14 oktober 1616 - Jan Edelynck huurt de Garonde – Subalterne wetten SAP 346 – folio 44 verso

Jan Edelynck heeft in heure ende pachte ghenomen jeghens burghmeesters ende schepenen deser stede van Poperinghe
een ghemet meerschlant ofte daerontrent, ligghende in de prochie van Bertens ter Garonde eenen tyt ende termyn van zeven toecommendee jaeren
inne gaende te baefmesse xvic zesthien
ende dat voor de somme van derthien ponden parisis by jaere met conditie dat hij den zelven meersch niet en zal vermoghen voort te verheuren op verbeurte van de pachte
ende dat den zelve pacht ghequeten wert in dien hij ghedeurende den zelve quame toverlijden **ende dat voorts de stede zal moghen doen delven ende wercken inde selve meersch tallen tijden alst noodich ofte oorboir bevonden wert voor de schipvaert der zelver stede**
zonder afslach van pachte
waervooren hem borghe ghestelt ende gheconstitueert heeft, zoo hy doet by desen Andries Rebault met beloofte van indemniteit naer style

Actum den xiiij den octobris 1616

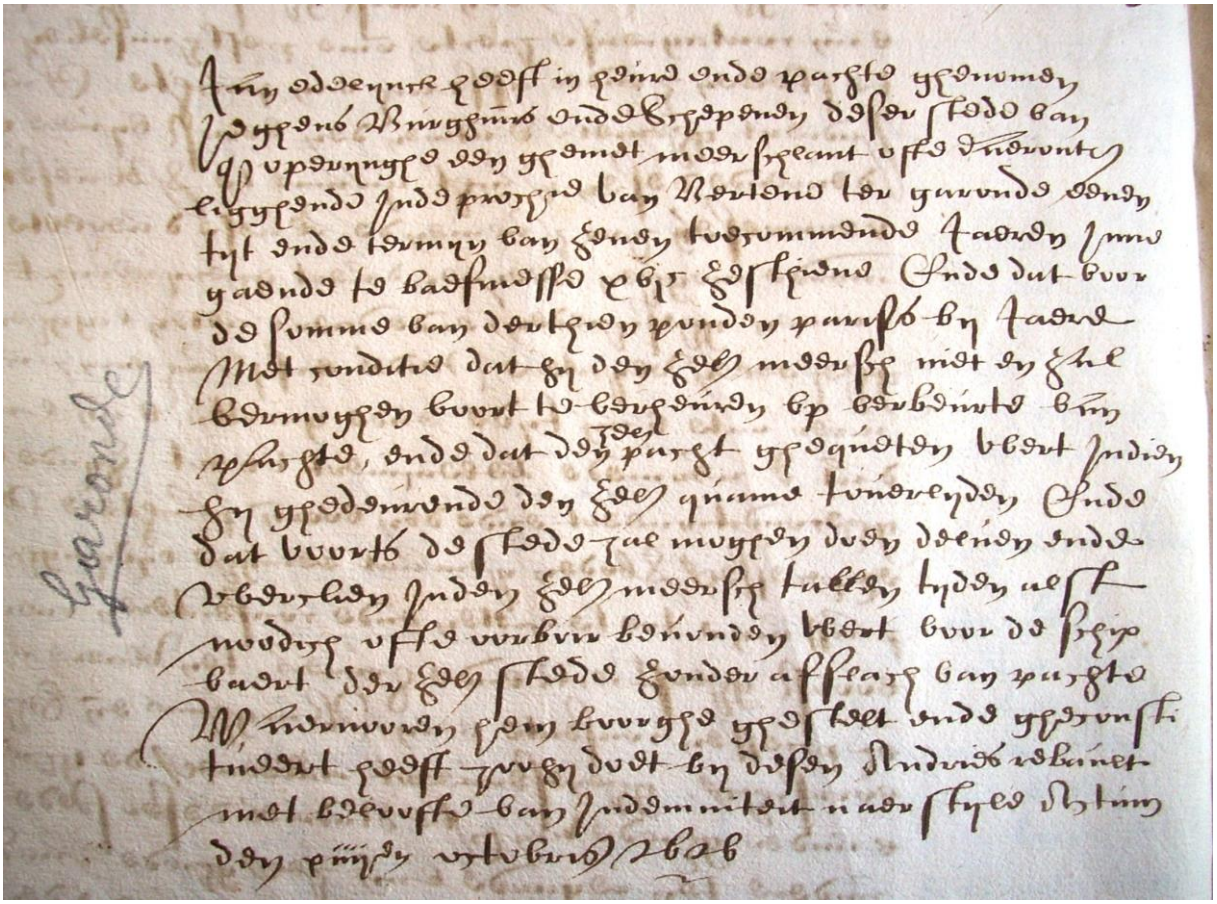

17 oktober 1616 – De ballie van de Watoustraat – Halmen

Ten Halmdaeghe xvij october 1616ter presentie van Jacob Roelens, Denys, kerne, Mazeman ende Clays Beke, schepenen
Augustyn Liebaert, filius Diericx heift gheoccht jegheens Jan Lois ende jeghens Margriete zijne huysvrouwe tderde van een sticxken lans ligghende inden Eeckhouck neffens de bailliu inde Watouestraete tusschen de hofsteede van Boudewyn Beuten ende de hofstede van Guilleaume Floor ende Jan Mazeman ter cause van hemlyeder huusvrauwen emmers zyn paert als hem in tzelve stick competerende es ende dit omme ij schele te godtspennynck
Item xij pond parisis te lyfcoope ende van principaelen coop de somme van neghen ponde nthien schellynghen grooten vlams zuuver goedt voor zuuver ghelt te betaelen metter efvenesse
Aldus ghehalmpt dach ende date voorschreven

23 oktober 1616 – Wijn verkopen zonder herberg te houden – Resoluties B – SAP 468

Alzoo men bevyndt by daeghelicksche experientie
dat eenighe inzetneen deset stede, gheen heerberghe houdende,
hemlieden vervoorderen wyn te vercoopen in vaetgens zonder danof alvooren te lichten vande trresorier
ende de zelve af te doen tappen byden gonnen daertoe gheeedt ende ghecommitteert,

ende dat aergher is, de zelve wynen te vercoopen ende vut haerlieden huysen te laeten lichten in cannen ende flasschen,
contrarierende alzoo notoirelick d'ordonnantie ende statuten daerup ghemaect
zoo est dat myn heeren baillu burghmeesters, schepenen ende raeden daerup gheadt hebbende t'advys van de notable deser stede, willende darinne voorsien ende alle voorseide frauden beletten, hebben van nieux gheordonneert ende ghestatueert
ordonneren ende statueren by desen
dat niemnadt - van wat conditie ofte qualiteit hy zy –
gheen heerberghier zynde
en zal vermoghen eenighe wynen te vercoopen in vaetgens,
hoe groot ofte cleene die zouden moghen wesen –
noch oock in cannen ofte flasschen
ten waere dat hy alvooren vercreghen hadde consent van here ende wetten ghesaemdelick omme tzelve te mgohen doene
ende zoo wie bevonden wert de contrarie doende zal verbeuren, tecker reyse de boete van hondert guldenen van x grooten vlaemscher munte tstick ende bovendien ghecorrigeiert zyn ter discretie ende arbitraige vande wet
edne zal den gonnen ten wiens verzucke de zelve wyn ghehaelt zal zijn, ghecondemneert zy inde boete van xdlviij pond parsiis boven de verbeurte vande zelve wijn ende den gonnen den zelven wijn haelende arbitrairelick ghecorrigiert als vooren
welke boeten end verbeurte ghedeelt werden in drie deelen
een derde ten profyte vande heere, dander derde ten proffyte vande kercke van Ste. Bertins ende het ander ten proffyte vande anbrynghere
blyvende alle ander voorgaende statuten ten desen niet contrarierende in viguere
ghdaen ende gheresolveerrt den xxiiijde octobre 1616 ende ghepubliceert ter bretesque den xxxste der zelver maendt.

18 oktober 1616 - De vernieuwing van het magistraat - SAP 435 - Folio 45 – Subalterne wetten

De wet deser stede vermaect by den heere up den xxiijde van octobris 1616
Burghmeester vande commune - Pieter vanden Peerebome
Burgmeester vande wet - Guilllaume Rouveroy
Schepenen:
Jan Fobert - Nicolais vander Doene - Christiaen Mannen - Gillis de Roode - Pieter van Daele - Jaecques Wyts - Nicolais Tlam - Maillaert vnde Goosteene - Frans Pierens - Andries Masselis

Tresorier - Andries Rebault

Raden deser stede vernieuwt ende ghecooren by myne heeren burghmeesters ende schepenen upden xix den octobris xvjc zesthiene
Andries Rabault - tresorier - Andries Makeblyde - Frans Diedeman - Jacob Roelens - Nicolais Babelare - Jan Bollaert - Frans Keerne - Jan Denys - Jan Maseman - meester Jan vander Foosse - Loys van Goosteene - Niclais Beecke

Quartier vanden berecht van burghmeesters ende schepenen vanden jaere beghinnende den xxvste octobris 1612
1° Guillaume Rouvroy, burghmeester vande wet - Gillis de Roode - Andries Masselis
2° Nicolais vander Doene - Jaecques Wyts - Maillaert vande Goosteene

3° Pieter van de Peerebome, burghmeester van de commune - Christiaen Mannen - Nicolais Tlam
4° Jan Fobert - Pieter van Daele - Frans Pierens

Geresolveert by de voorseide burghmeesters ende schepenen dat ten desen jaere gheen excusen ontfanghen en werden van ter camer te commen up ordinaire daeghen, ende andere als er daertoe behoorelick vermaent werden dan om reden van zieckte - danof zy gehouden werden in tyden ende wylen eene vande burghmeesters ofte den ngriffier de weete doeen Actum ten daghe voorseid.

20 oktober 1616
Refectiemeesters ghecooren ende ghedenomeert by burchmeesters, schepenen ende raden deser stede upden xx octobris 1616
Jan Fobert, schepene - Meester jan vander Foosse, raedt

Contrerolleur - Nioclais Babelaere

Meester Jan vander Foosse ende Jan Fobert, refectiemeesters vande voorleden jaere zyn ghetauxeert by wetten ende raeden over shaerlieden gaige ordinaire - elck xij pond parisis ende toedien ter cause vande extraordinaire devoiren ende vacatien ghecauseert deur de grote wercken ghedaen elck xlviij pond parisis - maeckende tsamen - cxx pond parisis

Nicolais Babelaere als contrerolleur vande zelve jaere is ghetauxeert byde zelve wetten ende raeden - xxiiij pond parisis
Den zelven Babelaere ter cause van tgaugieren ende preteeren vande wynen ende bieren inne ghedaen byde heerberghiers ghedeurende den tyt vanden voorleden jaere is ghetauxeert byden zelve wetten ende traeden xij pond parisis

22 oktober 1616
Notable deser stede ghecooren by burhgmeesters ende schepenen upden xxij octobris 1616
Pieter vande Peerboome, burghmeester vande commune - Guillaume Floor - Cornelis Pierens - Jan Makeblyde - Jan de Schottere - Jan Wyts - Gheleyn Diedeman - Frans van Beveren - Frans Folcke - Jan Bouve - Chaerle van Renynghe - Jan Folcke - Claeis de Vos - Jacob de Berch - Jacob Melis - Jacob Verslype - Dieryck Spetebroot -
Boudewyn Beuten de jonghe - Frans Hancx – Jan van Damme - Jan vander Zande - Jacob Wanten - Ghilein vander Maerle - Jan Quetstroy

26 oktober 1616
Verpachtynghe vande diversche stederechte voor den tyt van een jaere inneghaende xviiij octobris xvc xvj ghedaen by burghmeesters ende schepenen upden xxvj der zelver maent -

Den pacht vande calcyde es naer instellynghe ende diversche verhooghynghen ghebleven up **Pieter van Stavele** voor de somme van iiijxx pond parisis
Den pacht vanden ghebranden wyn es ghepacht by **Jacques Steven** voor de somme van c vj pond
Den pacht vande assyse op de azyn es ghebleven up **Jan Bouve** voor de somme van xv pond
Den pacht vande assyse upt seysere, meeyken ende clarette es ghebleven up **Andries Rabault** voor de somme van x pond parisis

DESIGNATIE

Vande Paſſagen, gheconcipieert by de Gheeſtelicke ende Vier-Leden s'Landts van Vlaendren, tot beter betalinghe vanden Rechte vanden ſelven Lande.

Her-publiceert in Conſiſtorie den achtſten Julij 1616.

Tot Ghendt, Her-druckt by de Weduwe ende Hoirs van Ian vanden Kerchove, op d'Hooghpoorte. Met Privilegie.

27 oktober 1616 – **Het Coornhuis** – SAP396 folio 229

Compareerde in persoone eerste Heere ende vader in goede sire **Guillaumes de Loemele**, abt vanden kercke ende clooster van Ste. Bertins, grave van Arques, heerre desere stede etc. ter eender zijde
Ene **Jaecques VanReninghe**, ten andere
Ten kennen ghevende hoe dat tusschen den zelven heere ende abt als heescher ende impetrant van opene letteren van mandemente inhoudende clause van requeste civile
ende den voornoemden Jaecques van Reninghe verweerder ende wederleggher der zelver requeste civile,
proces gheresen was ter cause van zeker prisie ghedaen by diversche prisers hinc inde ghecooren ende ghenomen int jaer xvjc thien
vanden huuse ende edificie staende ten houcke vande oude marct deser stee, **ghenaempt tcoornhuus** by de voorseyden Reninghe ghedaen maken ende erigeren op de oude fondatien ende metssementen ghebleven naer voogaende devastatie ende ruyne vanden zelve huuse ut crachte van eenen cheyns van achtien jaeren by den voornoemde Renynghe
danof vercreghen van wylent sire **Vaast de Sueret**
in sijnen levene abt der voorseyde kercke ende clooster van Ste. Bertins
van welcke voornoemde prisie den voornoemde heere ende prelaet, heescher,
hem hadde doen releveren bij den prince
ter cause van de letteren by de voorseyde requeste
ende van mandementen ghementioneert
hanghende de zaecke voor burghmeesters ende schepenen deser voorseyde stede,
als noch onghedecideert
omme twelcke zaecke proces ende ghedynghe int vriendelicke af te legghen ende **assopieren** zoo zijn eindelynghe de voorschreven partien bij interventie ende aggreatie van **Loys vande Goosteene,** vooght vande kynderen vanden voornoemde Reninghe,
ten desen present, gheaccordeert ende verappoincteert inder vormen ende manieren zoo hier naer volght,
als dat de voornoemde Renynghe, verweerder,
scheedden zal utten voornoemde huuse
ende tzelve stellen in handen vanden voorseyde heere, heesscher,
t St. jansmisse midtszoomers, int jaer xvjc zeventhiene naestcommende
naer dat den voornoemde Reninghe, verweerder,

tzelve huys ghestelt sal hebben tzynen costen in behoorelicke refectie van daecke, veinsters ende metssemente
dies zal hy Renynghe, laeten ten proffyte van den voorseyden heere
de maeten, stryckstocx, bloten, weeghtschaele ende balance met zes hondert ponden ghewichte; onder cleen ende groot
ende de calchiede daer onder ligghende
metgaders oock de calchiede ligghende op de erfve gaende met den zelve huuse
ende toedien het duvecot, zwynstal, ende privaet daerop jeghenswoordelick staende
ende voorts de stallynghen ende al dat in de voorseyde prisie mede ghepresen is gheweest, met twee coetsen, spende, spycker,
met al tgonne wesende ten voorseyde huuse, naghelvast, mortelvast ende cavelvast,
ter welcken voorseyde tst. Jansmisse den voornoemde heere ende prelaet schuldich ende ghehouden wert den voorseyde Reninghe te betaelen,
voor alle zijne pretensien er cause vanden voorseyde huuse timmeringe ende toebehoorten voorschreven ,
de somme van twee hondertvijftich ponden grooten vlaemsch
al teenen payemente,
ende dat boven al tgonne dat den zelven Reninghe den voornoemde heere heescher schuldich ende ten achteren was ter cause van heure vanden voorseyde huuse
ende van coope van thienden
zijnde al tzelve hiermede ghequeten,

Verpende 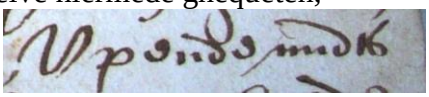

Midts alle welcke conditien ende bespreken zijn beede de voorseyde partien ghescheeden utten voorseyde processe
wesende de costen van dien ghecompenseert ende tot beter onderpont van dien zoo hebben beede de voorseyde partien gherenunceert zoo zij doen by desen, van alle exceptien beneficien ende reliefvementen die d'eene ofte dandere van partien zouden moghen vercryghen op wat pretext tzelve zoude moghen gheschieden
Actum present **Pieter vanden Peerebome**, burghmeester van den commune ende **Jan Fobert,** schepene desen xxvij octobris 1616

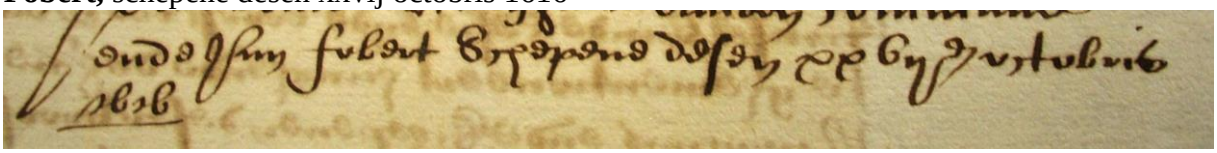

16 november 1616 – De proost koopt de Yperstraatmolenwal - Halmen

Comparerende voor burchmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe
Ten onderschreven daeghe dheer **Pieter van de Peereboom ende Franchois Rebault**, beede in persoone ter eender zyde
Jacop Franchois de Persinville, religieus van clooster van tclooster van Ste. Bertens binnen Ste. Omaers ende proost der voorseyde stede als oock agent vande eerweerdighe heere myn heere den abt religieusen ende convent van tvoorseyde clooster ende temporeel heere der voorseyde stede van Poperinghe - ter ander
Te kennen ghevende de eerste comparanten dat zy omme diversche pregnante redenen hemlyeden daer toe moverende,
cedeeren al wettelick by transport ende ghifte met plock ende halm
in eyghendomme ende proprieteyt –
zo zy doen by desen jeghenwoordighe – anden voorseyde heere proost van Poperynghe

present ende accepterende vut crachte van auctorisatie hem te dien fyne verleent ten proffyte ende oorboor vande voorseyden ghemeene convnetne, abt ende religeusen van Ste. Bertens voorscrheven
vut de handen vanden voorseyde Peereboom ende Rebault als cessionarissen
eerst de helft van der erfve van eenen meulenwal ligghende op de Yperstraete deser stede inden Haghebaerhouck
daer eertyden ghestaen heeft **den muelen van Pieter Vlamynck**
Item de helft van een vierendeel lants daer mede ghaende - ligghende opt westzyde van de voorseyde wal te verkiesen tzelve half vierendeel vut eene meerder party ten meesten gheryfve ende proffytte vanden voorseyde convente tot ghebruyckzaemheyt vanden voorseyde wal
Oock mede omme gheryfvelick ande straete een woonplaetste te connen timmeren voor de residentie vanden meulenaer,
Tvoorseyde advenant in wal ende erfve es eertijden ghecocht by de transportanten jeghens Franchoys Vlamynck
Item cedeeren noch ten proffytte als vooren de drye deelen in dander helft vanden voorseyde muelenwal metghaeders de drye deelen in dander helft van tvoorseyde vierendeel lants by de donateurs ghecreghen van **Catheryne filia Lyven Vlamynck**,
zuster vanden voorseyde Franchois
dannoff tresterende tvierde vande helft toebehoort **Jan Cornette**,
daer en boven cederen noch by opdrachte ant tvoorseyde convent **vier lynden ende tzestien roeden zaeylant** lighende neffenst voorschreven lant inden Haeghebaerthouck,
ligghende in een meerder partije van landt al teen an tander,
groot vier ghemeeten –
ghemeene met **Jan van de Zande de jonghe ende Jan Cornette,**
streckende al tzaemen zuyt ende noort, tnoorthende de voorseyde Yperstraete – tzuuthende de voorschreven Jan vande Zande,
van westen tghasthuus van Poperinghe ende Jacques Wenis,
de oostzyde den voorschreven muelenwal
ende tvoorseyde vierendeel dat light ten noort oost houck,
belast de gheheele vier ghemeeten met neghen pont zes schele acht penninghen parisis tjaers anden voorschreven abt ende convent van Ste. Bertens inde ontfangh vande ontfangher int thoff te Poperynghe
item noch met den erfvelick losrente van xxiiij pnd parsiis tjaers den pennynck xvk de ten proffytte vande wedewe meester **Andries vander clytte** ende de wedewe van **Jan Dathen**
in welcke rente dese opghedreghen partije contribueert over zijn advenante met x pond x schele parisis tjaers metghaeders zijn advenant inde heerlicke rente
vorts zuuver goedt,
Ende maeknde de voorseyde eerste comparanten
vut crachte van dese cessie ende opdracht den voorseyde eerweerdighe heere abt ende convent vry acteurs vande voorschreven ghoede
ende by hemlyeden tzelve te ghebruucken ende aentrecken nu ende ter eeuwigheyt als hemlyeden eughen goedt
belovende de voornoemde cessionarissen ende elck van hemlyeden byzonder op haerlyeden trrauwe al tghonne dies voorseyt este onderhuden, renunchierende van alsnu van alle beneficien van rechte, gratie ofte restitutie die hemlyeden eenichesins zoude connen te baete commen omme desen presenten transpoort te wederroupen
Dien volghende burchmeesters ende schepenen der voorseyde eerste comparanten als opdraeghers vanden voorseyde ghoede ontuut ende onterft ende daer inne gheerft met alle solempniteyten naer costume in zulcx gheusteert

de voorseyde **Jacop Franchois de Persuiville** in zyne voorseyde qualiteyt
tzelve accepterende over ende inde naeme als vooren
actum ter cdamer desen xvj november 1616 ter presentie van Jan Makeblyde, Cornelis Pieren, Jan Denys, Mazeman, Jan Wyts, Clays Beeke ende Jaecques Cauwerck, schepenen

16 november 1616 – Een rente voor het gasthuis – Renten SAP 396

Andries Rebault comparerende in persone
cedeert ende transporteert in handen van dheer **Andries Makeblyde ende Chrsitiaen Mannen** inde qualiteit als **gasthuusmeesters** deser stede
ten desen present ende ten proffyte vanden voornoemde ghasthuuse accepterende
eene erfvelicke losrente van neghenthien ponden parisis by jaere – den pennynck zesthiene – mette verloopen van dien naert bevyndt –
sprekende ten laste van **Zacharias vande Berghe ende Clayse** zyne huusvrauwe,
vallende jaerlicx ten half maerte den transportant competerende by transporte van **Pieter de Witte** al volghende de letteren van constitutie in daeten vanden jste maerte xvjc elfve
ende de gonne van transporte vanden iiijde february xvjc derthiene dies breedder ghewaeghende –
beede te passeren van desen gehesien –
maeckende de voorseide acceptanten ende haerlieden naercommers in officie vande zelve rente vry acteurs omme de zelve te ghebruycken, innen ende ontfanghen als het eighen ende propre goet vanden voorseide ghasthuuse
Actum present Pieter Vanden Peerbome, burghmeester vnden comune ende Maillaert vande Goosteene, schepene den xvjde novembris xvjjc zesthiene

19 november 1616 – De waarborg van Mayken Kestier – Renten SAP 396

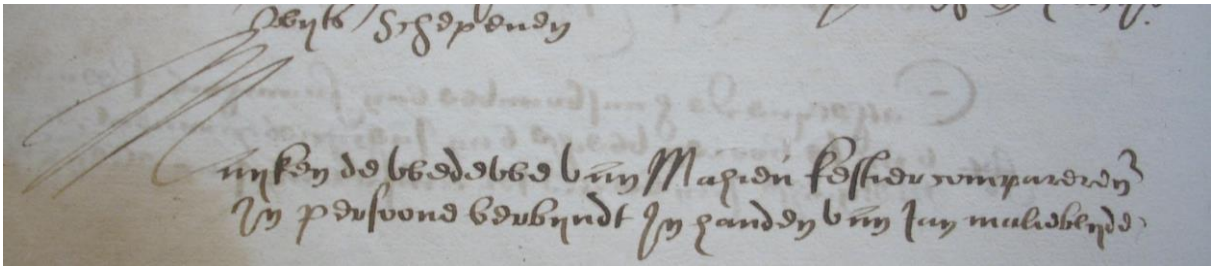

Mayken de wedewe van Mahieu Kestier, comparerende in persoone verbyndt in handen van Jan Makeblyde ten desen present ende accepterende twee bedden danof teene ghevult is met plumen ende tander met caf
Item twee oorpuls
Item twee terteinnen dexels
Item twee par slapelakens
Tie mtwee laen
Item tijde eerden ketels
Item een yhseren panne
Item twe tinnen platteelen
Item twee eeerden kandelaers
Item een halve dosyne roo tailloiren
Item een eerden vischpaen
Metgaders alle haere andere mueblen ende catheilen in hare huuse ende hove zynde

Ende dat in verzekerthede ende bewaerenesse vander somme van vijf ponden grooten die den voornoemde Makeblye ande voorseide wedewe goet heeft vantwee jaeren huusheure Tlaetste vallende ter half maerte naestcommende te betaelen de voorseide somme ter wille ende gheliefte vanden voorseide makeblyce ome by faulte van betalynghe zoo voorseit is de somme te verhaelen al volghende de costume deser stede in ghelycke gheuseert
Actum present Guillaume Rouvroy ende Andries Masselis, schepenen
den xix novembris 1616

Ordonnantie eñ Condi-
tien/waer op men van weghen de Gheeste-
lijcke eñ Vier-Leden s'Landts van Vlaendren Verpacht,
ten sal den Impost vande Bieren/ die aldaer ghebrau,
wen ende ghesleten zullen worden/ etc. Ghedaen tot
Brussele den twaelfsten December Zesthien hondert
Vijftthiene.

TE GHENDT
Ghedruckt By Jan vanden Steene ghe-
zworen Bouckdrucker wonende op Sinte
Pharahilden plaetse/ Anno 1616.

Met Gratie ende Priuilegie.

Ordonnantie – impost op de bieren - 1616 – Google Books

19 november 1616 – De aldingen van Jacques Proventier en de dismeesters van Sint Berten - SAP 396 - Folio 230 - Renten

Cathelyne de huusvrauwe van Franchois Keerne van te vooren wedewe van Jaecques Proventier metgaders Jan Volcke ter cause van Janneken zyn huusvrauwe - hoir ende aeldynck vanden voornoemde Proventier vervanghende alle dandere aeldynghen vanden zelve Proventier -
comparerende in persone - cederen ende transproteren in handen van **Clais Tlam ende Boudyn Beuten als dischmeesters** van Sinte Bertins deser stede -
ten desen present ende ten proffyte vanden zelve disch accepterende -
eene erfvelicke losrente van twaelf ponden parisis by jaere - den pennynck zesthiene -
mette verloopen van dien naert bevyndt spreckende ten proffyte vande voornoemde Jaecques Proventier -
by transporte van dischmeester van Stavele ende ten laste van joncker Guillaumes de Ghistelles vallende jaerlicks den xxij in april -
al volghende de letteren van constitutie dies breedder ghewaeghende ten passeren van desen ghesien -
ende dat ut pure jonste ende affectie die zy drragehnde zyn tot den voornomde disch -
maeckende de zelve acceptanten ende haerlieden naercommers in officie vande zelve rente

mette verloopenvan dien zoo voorseid is - vry acteurs
omme de zelve te ghebruycken innen ende ontfanghen als het eyghen ende propre goet vanden voorseide disch
Actum present Pieter van Daele vervanghende Jaecques Wyts schepenen den xix novembris 1616

19 november 1616 - SAO 396

Clais Tlam ende Boudyn Beuten vervanghende haerlieden medeghesellen dischmeester van Sint Bertins deser stede – comparerende in persone –
cederen ende transporteren ten proffyte ooçrboire ende behouve van joncker Jan Baptiste Heve ter acceptatie van Anthonis Winnebroot ten desen present -
zulck recht cause ende actie als den zelven disch ccompeteert by transporte vande wedwe ende aeldynghen van Jaecques Proventier an eene rente van twaelf ponden parisis by jaere - spreckende ten laste van Joncker Guillaumes de Ghistelles valende jaerlicks den xxij april alvolghende de zelve letteren van constitutie in daten vande xxjste april 1578
ende dat voor de somme van twaelf ponden grooten vlaemsch –
te betaelen deen helft ghereet ende dander helft te paesschen eerstcommende -
maeckende den voornomde joncker Guilllaumes vande voorseide rente vry acteur
omme etc.
Actum den xix novembris 1616 -
present Pieter van Daele vervanghendeJacques Wyts schepenen

19 november 1616 – Een lesende mis voor Aderiaen Melis - SAP 396 - Folio 231

Guillaumes Rouveroy comparerende in persoone - cedeert ende transporteert in handen van **Jan Folcke ende Boudyn Beuten -** als dischmeester van Sinte Bertins deser stede -
de somme van vierhondert eenentzeventich ponden thien scehlle parisis hem competerende ten laste van wylent Adriaen Melis –
metgaders oock zulck recht cause ende actie als den voornoemde Rouveroy ter cause ende actie als den voornoemde Rouveroy ter cause van Jaecquemynken zyne huusvrauwe competeert an een stick landts groot zeven vierendeel ofte daerontrent ligghende inden **Eeckhouck** deser jurisdictie -
tzuuthende de provenstraete ghebruuckt by Jan Mostaert –
eertyden toebehoorend den voornoemde **Adriaen Melis**
ende dat ut pure jonste - caritate ende effectie dye hy draeghende is totten voornoemde dische ende aermen –
lmet expres last ende conditien dat de voornoemde dischmeesers ende haerlieden naercommers in officie schuldich ende ghehouden werden ter eeuwicheit jaerlicx te doen doen een lesende messe van requiem op sinte Matheus -dach - doende sdaeghs te vooren de naerste vrienden vanden
voornoemde Adriaen vermaenen omme de zelve messe te hooren ende lesen over de ziele vanden voorseide Adriaen ende ten zelve daghe ut deelen anden aermen dertich broeden van ij stuvers - dies moeten de zelve dischmeestes anden voornomden Rouvereoy eersten comparant betaelen de somme van achtentzeventich ponden parisis by hem verschooten over den utvaert ende begraven vanden zelven Adriaen ende voorts alle dandere schulden ten voorseide sterfhuuse bevonden maeckende de voorseide acceptanten danof vry acteurs omme etc.
Actum present Jaecques Wyts ende Franchois Pierens, schepenen
den xix novembris 1616

9 december 1616 – Sint Sebastiaan geeft een oude lening aan Jan Denys – Renten SAP 396

Compareerden in persoone **Chrispiaen Mannen**, deecken ende **Caerle van Renynghe,** tresorier **vande ghilde van Ste. Sebastiaen**
vervanghende de beleeders vande zelve
De welcke hebben gheceeert, upghedreghen ende ghetransporteert
zoo zy doen by desen ten proffyte, oorboire ende behouve van **Jan Denys** ten desen present ende accepterende
eene erfvelicke losrente van twaelf ponden parisis by jaere den pennynck zesthiene –
mette verloopen van dien naer tbefynct, , bezet ende ghehippothecquert op vier ghemeten ende half ende vj roeden landts met alle de catheilen daeerup stande ligghende op de Casselstraete inden Schoudemonthouck, vallende jaerelicx den tweeden lauwe al volghende de letteren van consitutie dies breedder ghewaghende in daete **vanden xxijde octobris xvc vijfventzestich**
ten passeren van desen ghesien
ende dat voor zulcke somme van pennynghen als bedraecht tcaptial vande voorseide rente mette verloopen van dien totten daeghe van heden danof de transportanten hemlieden kennen vernoucht ende te vullen betaelt – passerende hem Denys mids desen danof quitantie absolute ende maeckende hem vande voorseide reten mette verloopen van dien naer tbevynt zo voorseid is vry acteur omme desen.
Actum present Pieter Vanden Peereboome, burghmeester vanden commune, vervanghende Nicolais vander Doene, schepene desen ixde decembris 1616

10 december 1616 – Zorgcontract voor Jaentgen - Renten 396

Jaentgen de wedewe van **Clais Vandermaerle**, gheadsisteert met **Pieter Ellieul** in desen haeren ghecooren bystaenden man,
te kennen ghevende dat zij is gheaccordeert met **Joos Couvreur** ende zyne huusvrouwe, als dat zy met den voornoemde Couvreur zoude andermael thuus commen met de wonste ende by hem behoorelick ghealimenteert ende onderhouden zyn van haere montcost, bier, keerslicht,

wasschen ende wrynghen, nu voortaen, zoo langhe den heere haer int leven zal laeten,

midts zy ’s vooren hem Couvreur ofte zyne huusvrouwe jaerlicx zal betaelen de somme van acht ponden grooten
Zoo langhe als de voornoemde wedewe eenighe middelen heeft omme betaelen,
naer welcken zal den voornoemde Couvreur zyne patientie met haer hebben zal zonder yet te heffen, zoo langhe als zy leeft
ende nochtans continueren inde zelve alimentatie ende onderhoudenesse als vooren,
ende haer behulpich zijn naer tbehooren,
ende in alzoo verre als de voornoemde wedewe eenighe cleederen moodelicx van nieuw van doene hadde, zal hij Joos haer de zelve doen maecken ende op haer rekeninghe stellen
ende zal hem zijn verschot met de reste te goede commen als naer redene,
is oock gheconditioneert dat de voornoemde wedewe zal betaelen anden voornoemde Joos van vijf jaeren peryckel, houdenesse gheexpireert voor den tyt dat zy ghynck woonen met **Michiel Staessen,** ter somme van vijf ponden grooten by jaere
in conformiteit vande schepen kennesse ghepasseert als de zelve wedewe ghynck woonen met den zelve Michiel Staessen,
zynde hiermede alle haere houdenesse tot nu toe gheaccoordeert zonder eenich teghenzech
Actum present Christiaen Mannen, vervanghende Pieter van Daele, schepenen desen xden decembris 1616

22 december 1616 – Mauris Chys heeft hop gekocht – Renten SAP 396

Mauris Chys compareerde in persoone
kendt wel ende deuchdelick schuldich te zyne an **Andries Masselis**
ten desen present ende accepterende
de somme van zes ponden vyf schellinghen grooten vlaemsch
procederende van coope ende leverynghe van **twee hondert vyftich ponden hoppe** byden voornoemde eersten comparant tzynen contentemente ontfaen
belovende de zelve somme te betaelen den xxste decembris int jaer xvjc zesthiene naestcommende
verzouckende den voornoemde Mauris Chys, jsten comparant hier inne ende in elck poinct zonderlinghe by ons schepenen voornoemt ghecondemneert te zyne op heerlicke executie
ende wy ghehoort de voornoemde kennesse ende beloofte ende alle tgonne voorseit, hebben hem comparant by zynen consente daerinne ghecondemneert ende condemneren hem by desen up heerelicke executie
ende hebben by ghelycken consente desen verclaert ende verclaren by desen te blyven executoire nietjeghenstaende verjaerthede, styl ofte usance ter contrarie
danof den eersten comparant gherenunchiert heeft ende renunciert by desen
Verchoten by den voornoemde Mauris Chys vyf ponden parisis behoudens zynen dach van betalynghe payement dies niet an hem gelycke
Actum present Gillis de Roode ende Franchois Pierens, schepenen, desen xxijde decembris 1616

29 december 1616 – Verpachting van straatje - SAP 435 - folio 47 – Subalterne wetten

Guillaume Floor heeft in pachte ende cheynse ghenomen jeghens burghmeesters ende schepenen deser stede zeker partie van erfve de stede toebehoorende,
wesende een straetgen loopende vande **Casselstraete** tot de beecke, tusschen d'erfve vande zelve Floor ter eenen zyde ende van noorden d'erfve van Frans van Beveren, ende voorts loopende vande voorseide beecke tot de **Werfstraete** ende dat voor eenen tyt ende termyn van achtien jaeren wanof teerste inneghegaen is te baefmesse xvc zesthien laetstleden daete

van tverschynen van zynen voorgaende cheyns voor de somme van vierentwyntigh schellen parisis by jaere
met conditie indien de stede de zelve erfve ghedeurende de zelve cheyns van doene hadde omme tghemeene oorboor ende proffyt vande stede ende d'inzetenen van diere - dat in zulcke ghevalle de zzelve stede vermoghen zal de zelve haere erfve t'haerwaerts te trecken ende daermede shaer proffyte doenen, midts byde voornoemde
Floor betaelende de jaerelicksche prestatie naer raete van de tyt dat zy de zelve ghebruyct zal hebben.
Ghedaen ter camere den xxix decembris xvjc zesthiene

De twaelf mannen vande draperie ghecooren by burghmeesters ende schepenen upden laetsten decembris 1616
Nicolais de Vos - Jaecques Liebaert d'oude - Jan Roens d'oude - Jan vander Zande de jonghe - Augustyn van Damme - Christien Maes - Frans van Beveren - Mathys Rouveroy - Gillis Kesteman - Andries de Mes - Willem Clynckemaille - Lambert Bocquet